

UCHWAŁA NR XXIII/111/16
RADY GMINY BIERZWNIK
z dnia 29 grudnia 2016r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
dla Gminy Bierzwnik na lata 2016 – 2022

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016 poz. 446, 1579), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2016 poz. 930, 1583) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bierzwnik na lata 2016 – 2022, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bierzwnik.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY BIERZWNIK

Aniela Banaś

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Ponadto Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bierzwnik na lata 2016 – 2022 jest warunkiem pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań ujętych w Strategii.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY BIERZWNIK

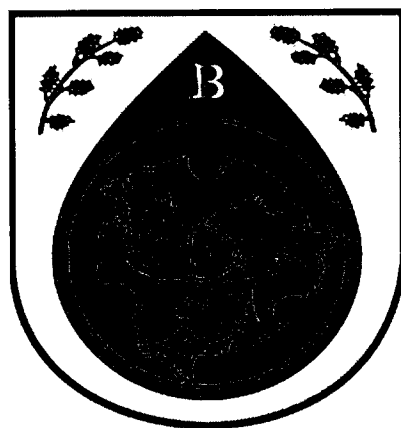
Antsla Banaś

załącznik Nr 1

do Uchwały Rady Gminy Bierzwnik

Nr XXIII/111/16 z dnia 29 grudnia 2016r.

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH DLA
GMINY BIERZWNIK
NA LATA 2016 – 2022**

Bierzwnik, 2016r.

Spis treści

I WPROWADZENIE.....	2
II METODY PRACY NA OPRACOWANIEM STRATEGII.....	3
III ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY NA PODSTAWIE DANYCH WTÓRNYCH	6
1. INFORMACJE OGÓLNE.....	6
2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	8
3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA GMINY BIERZWNIK	11
A. BEZDOMNOŚĆ NA TERENIE GMINY	13
4. OŚWIATA I WYCHOWANIE	13
5. KULTURA, SPORT I WYCHOWANIE	16
6. TURYSTYKA	19
7. RYNEK PRACY	21
A. ROLNICTWO	21
B. POZAROLNICZA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	22
8. SŁUŻBA ZDROWIA	23
9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I PRZESTĘPCZOŚĆ	25
10. POMOC SPOŁECZNA W ASPEKTCIE WYSTĘPUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BIERZWNIK	26
IV ANALIZA I DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	34
1. UBÓSTWO	34
2. BEZROBOCIE	35
3. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE I STARSZE	39
4. UZALEŻNIENIA	41
5. PRZEMOC W RODZINIE	42
6. RODZINA	44
A. DZIECI I MŁODZIEŻ, A ZACHOWANIA RYZYKOWNE	45
7. BEZPIECZEŃSTWO I POMOC PRAWNA	51
V STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	53
1. ANALIZA BADANIA ANKETOWEGO	53
2. ANALIZA SWOT	69
3. MISJA GMINY BIERZWNIK	77
4. CELE STRATEGICZNE, PROPONOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ	79
5. WSKAŹNIKI EWALUACJI	86
6. ŹRÓDŁO I RAMY FINANSOWANIA	93
7. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	93
VI ZAKOŃCZENIE	94
ZAŁĄCZNIK NR 1 – ZARZĄDZENIE WÓJTA GMINY BIERZWNIK Nr 80/2015	
Załącznik Nr 2 – ankieta dotycząca uzależnień dla uczniów Szkół Podstawowych i Gimnazjum	
Załącznik Nr 2 – ankieta na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	

I WPROWADZENIE

Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w gminie. Natomiast określenie misji oraz wyznaczenie celów strategicznych i działań, powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zatem Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących problemy społeczne podejmowane do poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez różne kategorie osób i rodzin. Problem społeczny definiowany jest jako zjawisk uznane za niepożądane, które spotyka się z krytyczną oceną znacznej liczby ludzi, a ponadto wydaje im się ono możliwe do przezwyciężenia przez zbiorowe działanie, a gmina jako jednostka samorządu terytorialnego w sposób bezpośredni uczestniczy w rozwiązaniu tych problemów. Niniejszy dokument umożliwi spełnienie powyższych warunków.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostycznej – analitycznej i programowej.

Diagnoza problemów społecznych została przeprowadzona z uwzględnieniem danych za lata 2012-2015. Analizy problemów społecznych dokonano m.in. w obszarze:

- ubóstwo;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba;
- opieka nad dzieckiem i rodziną;
- przemoc w rodzinie;
- uzależnienia;
- porządek i bezpieczeństwo.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie jak: Urząd Gminy w Bierzwniku, baza danych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

w Bierzwniku, Powiatowy Urząd Pracy w Choszczynie, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w gminie problemów i oczekiwań.

Zachęcając do zapoznania się z treścią przedmiotowego Opracowania, pragniemy podkreślić szczególne zaangażowanie wielu osób, bez udziału których dokument ten by nie powstał. Prawidłowo przygotowana Strategia powinna mieć na celu zminimalizowanie poziomu lub całkowite usunięcie występujących problemów społecznych. Aby wskazać efektywne rozwiązanie, należy najpierw zdiagnozować sytuację, a następnie zaplanować i wdrożyć konieczne działania. Mając pełną świadomość, że Gmina Bierzwnik nie dysponuje nieograniczonymi zasobami finansowymi i rzeczowymi, jednak posiada kapitał ludzki, dzięki któremu jest w stanie podołać kolejnym wyzwaniom, a powyższy dokument będzie podstawą do stworzenia nowej jakości w rozwiązywaniu nabrzmiałych problemów społecznych, a także będzie stanowił impuls do integracji lokalnej społeczności i przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców. Realizacja zaplanowanych w przedmiotowej Strategii działań będzie stanowiła sukces całej Gminy.

II METODY PRACY NAD OPRACOWANIEM STRATEGII

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory podejmowanych interwencji społecznych, które mają na celu poprawę uwarunkowań społecznych, które postrzegane są jako negatywne. Dlatego mówiąc o Strategii Problemów Społecznych należy mieć na myśli w szczególności działania instytucji pomocy społecznej realizowane na terenie Gminy, podejmowane dla poprawy warunków oraz zaspokojenia potrzeb jej mieszkańców. Elementem uspołecznienia procesu budowy Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bierzwnik było: powołanie Zespołu zadaniowego ds. opracowywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bierzwnik na lata 2016 – 2022 liczącego 13 osób, powołanego Zarządzeniem Nr 80/2015 Wójta Gminy Bierzwnik z dnia 19 listopada 2015r.

W ramach opracowania Strategii odbyło się kilka spotkań. Pierwsze miało miejsce w Sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Bierzwniku w dniu 16.12.2015r., na którym przedstawiono i zaakceptowano harmonogram prac nad Strategią oraz kwestię przygotowania ankiety w celu przeprowadzenia badania opinii społecznej w obszarze problemów społecznych z wykorzystaniem metody ankietowania mieszkańców Gminy Bierzwnik. W pracach konsultacyjnych brali udział również przedstawiciele samorządu lokalnego,

środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury i ochrony zdrowia. Badania ankietowe skierowano do osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym gminy. Na terenie gminy rozdano 1000 ankiet, z czego do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierzwniku wróciły 322 ankiety przeprowadzone z mężczyznami i kobietami w przedziale wiekowym od 13 do 60 lat i więcej. Założenie zakładało dobór przypadkowy próby mieszkańców gminy. Badanie metodą kwestionariusza ankiety odbyło się od 15 lutego do końca sierpnia 2016 r. (wzór ankiety stanowi załącznik nr 2 do strategii)

Obowiązek opracowania niniejszej strategii wynika z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz.U. 2016 r. poz. 753 z późn. zm) zobowiązujący samorząd gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki jak też grupy społecznej, jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewolucji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewolucji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów zadań w zależności od zmieniających się warunków oraz potrzeb społecznych.

Dokument ma charakter kilkuletni, został przygotowany na lata 2016 – 2022 i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych, będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, organizacji pozarządowych.

Celem opracowania tego dokumentu jest usystematyzowanie identyfikowanych na terenie Gminy Bierzwnik problemów społecznych oraz wskazanie celów działania zmierzających do ich zmiany.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

z uwzględnieniem niżej wymienionych ustaw, strategii i programów, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości:

- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych;
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawa z dnia 24 stycznia 1991r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;
- ustawy z dnia 5 grudnia 20014r. o Karcie Dużej Rodziny;

PODSTAWY PROGRAMOWE

Strategia jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowisku lokalnym i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Unijne dokumenty strategiczne:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”

Krajowe dokumenty Strategiczne:

- Raport Polska 2030
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
- Śródkokresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020;

Samorządowe dokumenty strategiczne:

- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020;
- Strategia Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego na lata 2016 – 2030;
- Strategia Rozwoju Gminy Bierzwnik na lata 2008 – 2020.

III. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY NA PODSTAWIE DANYCH WTÓRNYCH

1. Informacje ogólne

Gmina Bierzwnik jest gminą wiejską położoną w województwie zachodniopomorskim, w południowo – wschodniej części powiatu choszczeńskiego. Sąsiaduje z gminami Choszczno, Drawno i Krzęcin z powiatu choszczeńskiego oraz gminami Dobiegniew i Strzelce Krajeńskie leżącymi w powiecie strzelecko – drezdeneckim w województwie lubuskim.

Rys. nr 1 położenie gminy Bierzwnik w powiecie choszczeńskim

Gmina Bierzwnik jest gminą wiejską, jej siedzibą jest największa jednostka osadnicza - Bierzwnik, przez który przebiega wojewódzka trasa nr 160, łącząca się z drogą krajową nr 22 Gorzów - Gdańsk oraz drogą krajową nr 10 Szczecin - Bydgoszcz. Odległość Bierzwnika od poszczególnych dróg wynosi:

- od drogi nr 22 - 10 km
- od drogi nr 10 - 40 km.

W gminie Bierzwnik wyróżnia się 16 sołectw oraz 42 miejscowości (patrz Tabela 1).

Obszar gminy zajmuje powierzchnię 239 km².

Tabela nr 1 Wykaz sołectw i miejscowości w obrębie sołectw w Gminie Bierzwnik

sołectwo	miejscowości w obrębie sołectwa
Bierzwnik	Bierzwnik (wieś), Smędowa (kolonia)
Breń	Breń (wieś), Gajno (kol.), Kawno (kol.), Kunica (kol.)
Górzno	Bożejewko (kol.), Chełmienko (kol.), Górzno (wieś)
Jaglisko	Jaglisko (wieś)
Klasztorne	Klasztorne (wieś)
Kolsk	Kolsk (wieś)
Łasko	Chyże (wieś), Łasko (wieś),
Ostromięcko	Krzywin (kol.), Kołeczko (kol.), Ostromięcko (wieś)
Pławno	Bukowie (kol.), Kłodzin (kol.), Pławienko (kol.), Pławno(wieś), Sojec (leśniczówka),
Płoszkowo	Budzice (kol.), Kruczaj (kol.), Płoszkowo (wieś),
Prieczno	Prieczno (wieś), Trzebicz (kol.),
Rębusz	Grzywna (kol.), Kosinek (Kol.), Przykuna (kol.), Rębusz (wieś)
Starzyce	Starzyce (wieś)
Strumiennie	Strumiennie (wieś)
Wygon	Antoniewko (leśniczówka), Piaseczno (leśniczówka), Wygon (wieś)
Zieleniewo	Czaplińska (leśniczówka), Dołżyna (leśniczówka), Malczewo (przysiółek), Zgorzel (kolonia), Zdrójno (osada), Zieleniewo (wieś)

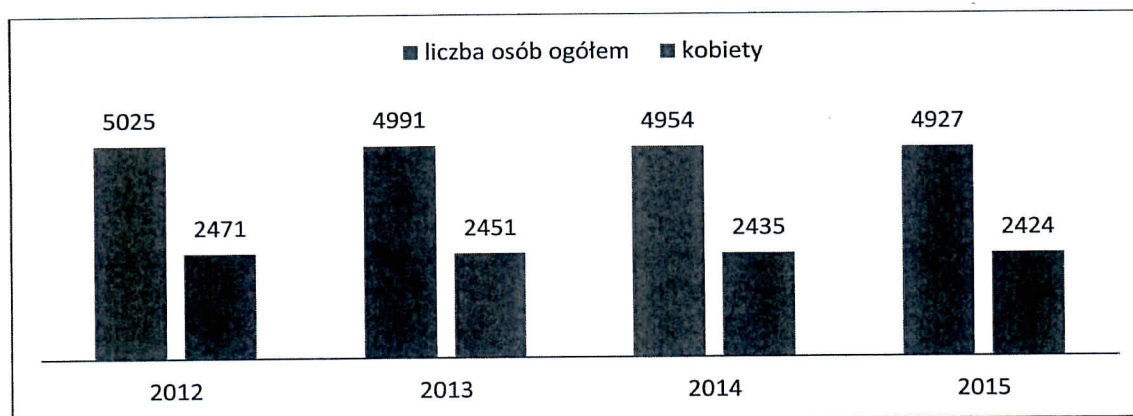
Źródło: Opracowanie własne

2. Sytuacja demograficzna

Gminę Bierzwnik na dzień 31.12.2015r. zamieszkiwało 4785 osób, z czego 2318 stanowiły (49,19 %) kobiety.

Z analizy danych uzyskanych z Urzędu Gminy w Bierzwniku wynika, że liczba mieszkańców zamieszkujących w Gminie Bierzwnik w latach 2012 – 2015 spadła o 98 osób, tj. 1,95%, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 1 Kształtowanie się liczby mieszkańców w latach 2012 – 2015

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Bierzwniku

Spadek liczby ludności może być związany z migracją ludności w ostatnich latach. W krajach o rozwiniętej gospodarce, zmniejszenie się liczby mieszkańców na terenie gminy spowodowane migracją, jest uznawane za zjawisko negatywne, ze względu na potrzeby i możliwości rozwojowe obszarów wiejskich. W polskich warunkach tereny wiejskie charakteryzują się dużym bezrobociem wśród mieszkańców niezwiązanych z rolnictwem. W tej sytuacji odpływ mieszkańców z terenu gminy wydaje się zjawiskiem naturalnym. Osoby decydujące się na migrację czynią to w większości z przyczyn ekonomicznych. Z punktu widzenia przyszłych potrzeb rozwojowych gminy migracja jest zjawiskiem negatywnym, ponieważ utrzymywanie się migracji (głównie młodzieży i osób w wieku produkcyjnym) prowadzi do deformacji struktury demograficznej w gminie, co z kolei ograniczyć może w przyszłości możliwości rozwoju. Największy odpływ (wymeldowania) mieszkańców z Gminy Bierzwnik odnotowany został w 2014 i wynosił 70.

W ostatnich dwóch latach w Gminie Bierzwnik odnotowuje się dodatni przyrost naturalny. Oznacza to, że w liczba żywych urodzeń wynosiła więcej niż liczba zgonów,

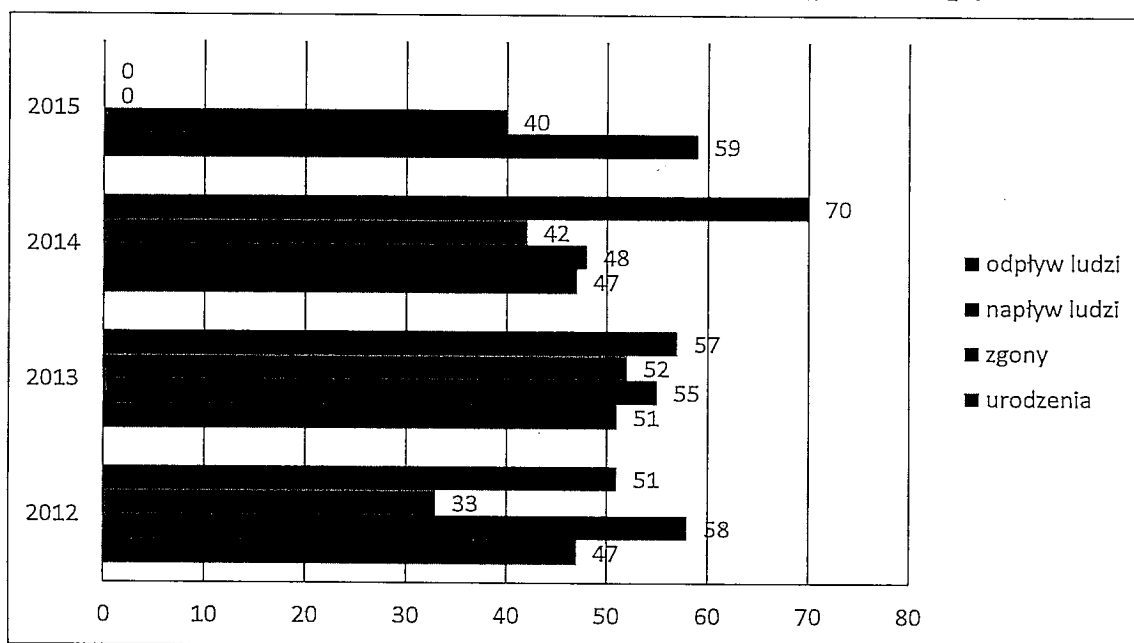
a w roku 2015 przyrost naturalny wynosił 19. W latach 2012 – 2015 w Gminie Bierzwnik urodziło się łącznie 204 osoby, natomiast odnotowano 201 zgonów.

Tabela 2. Wskaźniki demograficzne w latach 2012 – 2015

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
1.	Przyrost naturalny	-11	-4	1	19
2.	Urodzenia	47	51	47	59
3.	Zgony	58	55	48	40
4.	Saldo migracji	- 18	- 5	-28	Brak danych
5.	Napływ ludzi	33	52	42	b.d.
6.	Odpływ ludzi	51	57	70	b.d.

źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne

Wykres nr 2 Struktura przyrostu naturalnego, zgonów, napływu i odpływu ludności

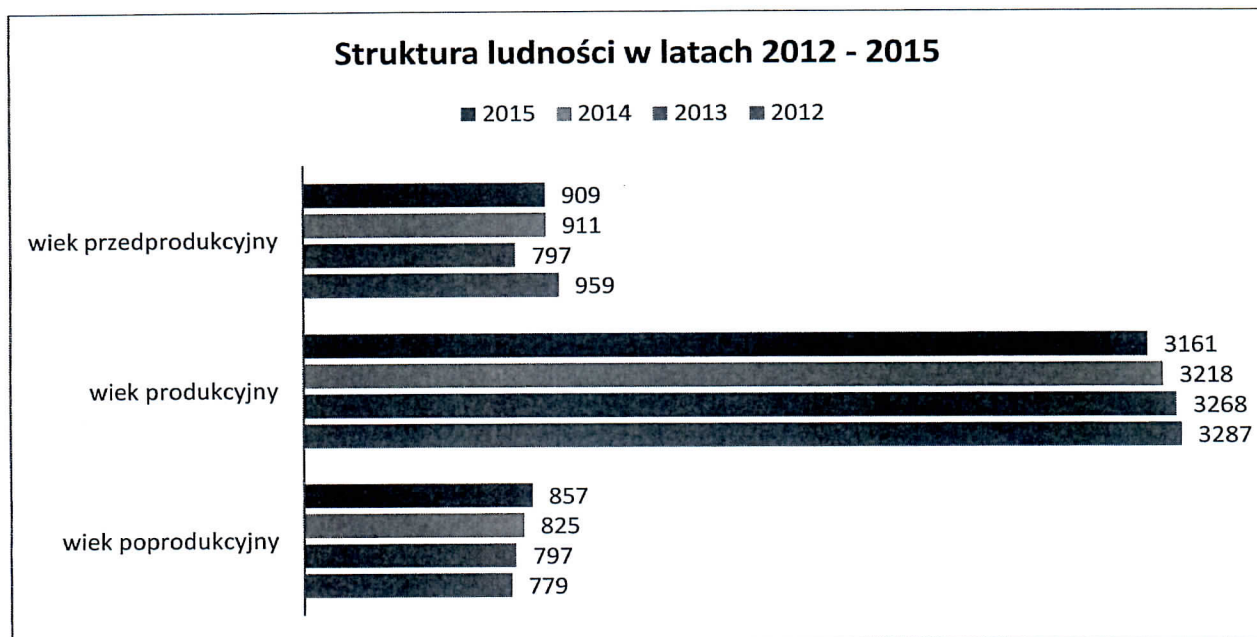
źródło: Dane z Banku Danych Lokalnych GUS

Dane z Urzędu Gminy Bierzwnik

Przyrost naturalny ma bezpośredni wpływ na strukturę wiekową ludności. Podstawowy podział społeczeństwa ze względu na wiek dzieli się na trzy grupy ludności: wiek przedprodukcyjny (0- 17 lat), wiek produkcyjny (18 – 60 r. kobiety; 18 – 65 r. mężczyźni),

wiek poprodukcyjny (powyżej 60 r. kobiety, powyżej 65 r. mężczyźni). W strukturze wiekowej ludności Gminy Bierzwnik w 2015r. dominowała ludność w wieku produkcyjnym, stanowiąca 3161 osób (64,2%), w wieku przedprodukcyjnym – 909 osób (18,4%), w wieku poprodukcyjnym stanowiąca 857 osób (17,4%). Wielkość tych grup wiekowych określa lokalne zasoby pracy, które przy efektywnym wykorzystaniu są głównym czynnikiem rozwoju ekonomicznego gminy.

Wykres nr 3 Struktura wieku ludności zamieszkałej w Gminie Bierzwnik w latach 2012 – 2015

W ostatnich latach zmalała liczba osób w wieku przedprodukcyjnym – w ostatnich 4 latach o 50 osób i produkcyjnym – 126 osób. Wzrosła natomiast liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym 78 osób. Zachodzące zmiany w strukturze wiekowej Gminy mogą być spowodowane małym przyrostem naturalnym oraz migracją ludności (odpływ ludności).

Niepokojącym zjawiskiem (występującym w skali całego kraju) jest spadek liczby zawieranych małżeństw w porównaniu do lat poprzednich (2010 r. – 26 małżeństw, 2011 r. – 33 małżeństwa) przy równoczesnym wzroście rozwodów, co obrazuje poniższy wykres oraz tabela. W 2015 r. liczba zawartych małżeństw w porównaniu do roku 2014 r. była wyższa o 75% jednak liczba rozwodów w 2015r. była dwukrotnie wyższa niż w roku 2014. Rozpad

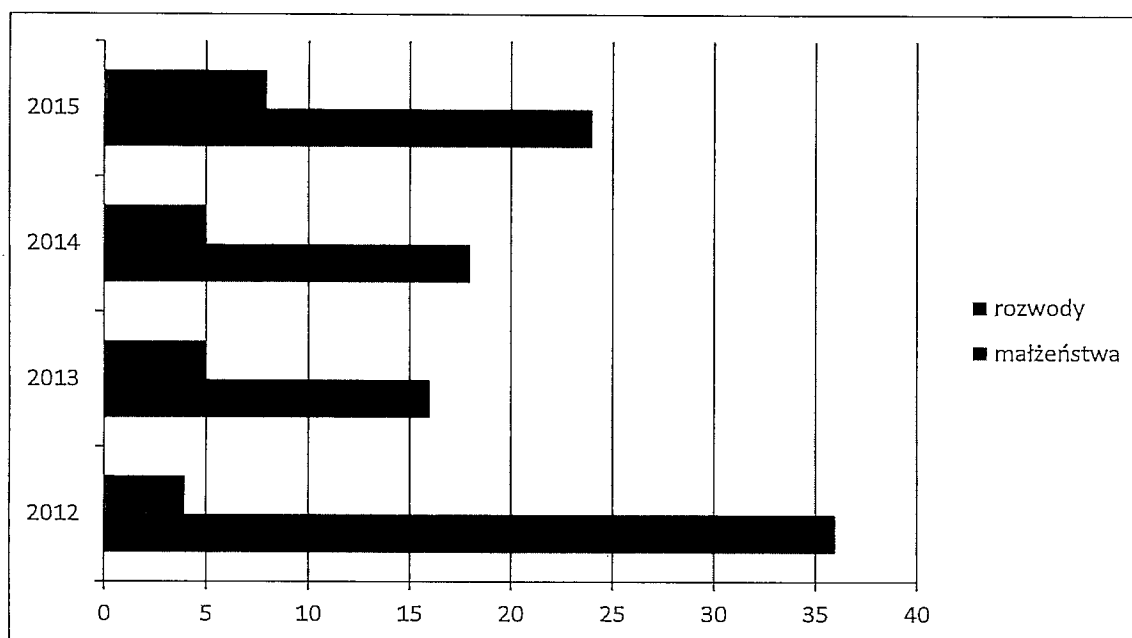
małżeństw, szczególnie tych z małoletnimi dziećmi, niesie za sobą szereg poważnych konsekwencji, powodując występowanie negatywnych zjawisk społecznych.

Tabela nr 3 Liczba zawartych małżeństw i rozwodów w Gminie Bierzwnik

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Małżeństwa	36	16	18	24
Rozwody	4	5	4	8

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy w Bierzwniku, Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres nr 4 Liczba zawartych małżeństw i rozwodów w Gminie Bierzwnik

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy w Bierzwniku, Bank Danych Lokalnych GUS

3. Infrastruktura mieszkaniowa gminy Bierzwnik

Gmina Bierzwnik charakteryzuje się typową zabudową historyczno – klasztorną.

Większość obiektów mieszkalnych w gminie Bierzwnik pochodzi z początku XX wieku. W gminie znajdują się również obiekty powstałe po II wojnie światowej, w tym budynki handlowo – usługowe, urzędy oraz osiedle czterech bloków mieszkalnych 18 rodzinnych, które powstały w latach 1984 – 1985. Większość obiektów mieszkalnych znajdujących się na terenie gminy stanowi własność prywatną lub wspólnotową. Poza tym 29 lokali

to mieszkania komunalne, a ich stan techniczny jest zróżnicowany. Większość obiektów jest w stanie zadowalającym, jednakże wymagają drobnego lub generalnego remontu. Na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych stan na dzień 31.12.2014r. szacuje się, że liczba mieszkań wynosi 1462, a na 1 mieszkanie przypada 3,08 osoby. Przymuszczałą strukturę mieszkaniową Gminy Bierzwnik na tle powiatu choszczeńskiego oraz innych gminy z jego terenu przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4 Zasoby mieszkaniowe gminy Bierzwnik na tle powiatu choszczeńskiego

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	przeciętna			Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
				Liczba izb w mieszkaniu	Liczba osób na		
					1 mieszkanie	1 izbę	
Powiat choszczeński	16342	62884	1124557	3,85	3,08	0,79	68,8
Gmina Bierzwnik	1462	6137	120.492	4,20	3,29	0,78	82,4
Gmina Choszczno	7601	28994	504681	3,81	2,93	0,77	66,4
Gmina Drawno	1850	7095	126381	3,84	2,82	0,74	68,3
Gmina Krzęcin	1142	4416	84178	3,87	3,33	0,86	73,7
Gmina Pełczyce	2474	9287	167995	3,75	3,22	0,86	67,9
Gmina Recz	1813	6955	120830	3,84	3,12	0,81	66,6

Źródło: GUS BDL 2014 stan na dzień 31.12.2014r.

Obecnie Gmina Bierzwnik nie posiada wolnych zasobów mieszkaniowych, a tym samym nie jest zabezpieczone zapotrzebowanie na realizowanie ustawą obowiązku zapewnienia lokali socjalnych, lokali zamiennych oraz świadczenie pomocy mieszkaniowej gospodarstwom domowym o niskich dochodach. Pod względem posiadanych mieszkań Gmina Bierzwnik jest na 5 miejscu w powiecie choszczeńskim, natomiast pod względem izb w mieszkaniu jest na pierwszym miejscu (4,20 izb w 1 mieszkaniu), a także powierzchnia użytkowa mieszkań jest większa w porównaniu do pozostałych gmin na terenie powiatu i wynosi 82,4 m².

Osoby posiadające tytuł prawny do zajmowanego lokalu i spełniające określone kryterium dochodowe oraz kryterium powierzchni lokalu mają prawo do pomocy finansowej państwa, służącej pokryciu kosztów utrzymania mieszkania, tj. dodatku mieszkaniowego. Liczbę oraz łączną kwotę wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie w latach 2010 – 2012 przedstawia poniższa tabela. Wynika z niej, że z roku na rok liczba udzielonych dodatków

mieszkaniowych maleje, w 2015 wypłacono o 130 dodatków (o 66,45%) mniej w porównaniu do roku 2012.

Tabela nr 5 Dodatki mieszkaniowe w Gminie Bierzwnik w latach 2012 – 2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	388	347	296	258
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	64.840,12	55.941,44	56.581,20	46.623,27

Źródło: Dane GOPS Bierzwnik

a. Bezdomność na terenie gminy

W świetle ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Bezdomność jest wynikiem różnych czynników, do najczęściej występujących należą: konflikty rodzinne, eksmisje, powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania w poprzednim lokalu, brak stałych dochodów, uzależnienia, opuszczenie domu dziecka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku z powodu bezdomności udzielił pomocy w latach 2012 – 2015 następującej liczbie osób:

- 2012 r. – 3 osoby,
- 2013 r. – 3 osoby,
- 2014 r. – 2 osoby,
- 2015 r. – 5 osób.

4. Oświata i wychowanie

Na terenie Gminy Bierzwnik funkcjonują placówki oświatowe: Zespół Szkolno – Przedszkolny w Bierzwniku, Szkoła Podstawowa w Łasku, Szkoła Podstawowa w Zieleniewie. W Gminie nie funkcjonuje żadna z form opieki nad dzieckiem do lat 3 przewidziana ustawą z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Dane na temat tych placówek oraz liczby dzieci z nich korzystających zawarto w poniższych tabelach:

Tabela nr 6. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2012 - 2015

l.p.	Nazwa placówki	Liczba dzieci w poszczególnych latach			
		2012	2013	2014	2015
1.	Przedszkole Gminne w Bierzwniku	25	39 (2 grupy)	39 (2 grupy)	22
2.	2 oddziały przedszkolne w Bierzwniku	58	48	46	38
3.	Oddział przedszkolny w Zieleniewie	13	18	19	10
4.	Oddział przedszkolny w Łasku	19	21	19	11
Łącznie		115	126	123	81

Źródło: Opracowanie własne, dane z Urzędu Gminy w Bierzwniku

Tabela nr 7. Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół na terenie Gminy Bierzwnik w latach 2012 – 2015

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów w poszczególnych latach			
		2012	2013	2014	2015
1.	Szkoła Podstawowa w Bierzwniku	144	155	163	178
2.	Szkoła Podstawowa w Zieleniewie	60	52	49	57
3.	Szkoła Podstawowa w Łasku	74	69	67	73
4.	Gimnazjum Publiczne w Bierzwniku	157	151	143	125
Łącznie:		435	427	422	433

Źródło: Opracowanie własne, dane z Urzędu Gminy w Bierzwniku

Tabela nr 8. Kadra pedagogiczna placówek oświatowych na terenie Gminy Bierzwnik

l.p.	Nazwa placówki	Kadra pedagogiczna (liczba etatów)			
		2012	2013	2014	2015
1.	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Bierzwniku	39 osób (37,53 etatu)	38 osób (37,39 etatu)	41 osób (40,33 etatu)	41 osób (39,84 etatu)
2.	Szkoła Podstawowa w Zieleniewie	10 osób (8,76 etatu)	10 osób (8,66 etatu)	10 osób (8,82 etatu)	9 (9 etatów)
3.	Szkoła Podstawowa w Łasku	13 osób (10,99 etatu)	13 osób (11,10 etatu)	10 (10 etatów)	10 (10 etatów)

Źródło: opracowanie własne, dane z Urzędu Gminy w Bierzwniku

Tabela nr 9 Wydatki na oświatę w przeliczeniu na 1 ucznia

Lp.	Nazwa placówki	Koszt utrzymania ucznia w szkole w złotych			
		2012	2013	2014	2015
1.	Zespół Szkolno – Przedszkolny	8.381,26	8.494,17	8.902,02	10.153,76
2.	Szkoła Podstawowa Zieleniewo	9.997,71	10.526,18	11.101,77	11.448,37
3.	Szkoła Podstawowa Łasko	9.028,62	9.887,25	10.367,98	10.437,61

źródło: dane UG Bierzwnik, opracowanie własne

Żadna z placówek nie posiada zatrudnionego psychologa, dlatego na bieżąco realizowana jest współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Choszczynie. Badania psychologiczne i pedagogiczne przeprowadzane są w kierunku określenia sposobu kształcenia dzieci, co w efekcie skutkuje dostosowaniem wymagań edukacyjnych do możliwości dzieci oraz organizowaniem pomocy dla dzieci o specyficznych wymaganiach edukacyjnych. Organizowane są konsultacje z psychologiem dla nauczycieli i rodziców w sprawach wychowawczych. Prowadzone są również szkolenia, spotkania z psychologiem w szkole i grupami klasowymi. Badaniu logopedycznemu poddawane są dzieci z wadami wymowy. Wszystkie szkoły mają zatrudnionego pedagoga szkolnego.

W szkołach prowadzone są liczne zajęcia pozalekcyjne. W szkołach podstawowych oprócz zajęć rozwijających zainteresowania uczniów (m.in. koło polonistyczne, plastyczne, muzyczne, języków obcych tj. języka angielskiego i niemieckiego, Szkolny Klub Sportowy, Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego, koło plastyczno – fotograficzne „Szkolne Graffiti”, koło teatralne, koło informatyczne, Zespół wokalny „Okruszek”), realizowane są zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z poszczególnych przedmiotów, m.in. zajęcia korekcyjno – kompensacyjne z matematyki i j. polskiego, zajęcia z gimnastyki korekcyjnej, zajęcia ogólnorozwojowe, zajęcia socjoterapeutyczne prowadzone przez pedagoga szkolnego.

W każdej szkole funkcjonuje świetlica, w których uczniowie mogą otrzymać pomoc w nauce oraz spędzić czas wolny od zajęć lekcyjnych.

Szkoły współpracują z pracownikami socjalnymi, asystentem rodziny kuratorami sądowymi wymieniając się informacjami na temat sytuacji dzieci i rodzin wspólnie poszukując możliwości pomocy i rozwiązania problemów. Współpraca ta owocuje rozwiązaniem wielu problemów rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.

W ramach programów profilaktycznych szkoły prowadzą profilaktykę pierwszorzędową, organizowane są pogadanki, spotkania edukacyjne z rodzicami i młodzieżą, lekcje wychowawcze, spotkania psychoedukacyjne, które mają na celu ukazanie skutków zdrowotnych i społecznych stosowania używek. Również duży nacisk szkoły kładą na profilaktykę w zakresie przemocy i agresji. W ramach niej kształtowane są umiejętności pokojowego rozwiązywania konfliktów (zachowania asertywne). Analizowane są również skutki i przyczyny agresji. Ponadto uczniowie przygotowują spektakle profilaktyczne oraz zajęcia warsztatowe mające na celu przybliżenie podstawowych informacji na temat agresji, jej przejawów i przyczyn.

We wszystkich szkołach prowadzone są badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego. Ostatnie badania dotyczyły określenia bezpieczeństwa ucznia w szkole i w najbliższym otoczeniu, relacji z nauczycielami, problemów wychowawczych, zagrożenia wynikającego z agresji wśród młodzieży oraz stosowania różnego rodzaju używek. Wyniki tych badań pozwoliły określić ogólną sytuację dzieci w szkole z uwzględnieniem stopnia bezpieczeństwa, ewentualnych zagrożeń oraz atmosfery w szkole odczuwanej przez uczniów. Badania nie ujawniły na większą skalę występowania zjawisk patologicznych, ujawniły natomiast istnienie takich niebezpiecznych zjawisk jak: spożywanie alkoholu, palenie papierosów i wyrobów tytoniowych oraz zwróciły uwagę na stan zagrożenia agresją, nietolerancją, braku szacunku dla starszych.

W związku z uzyskanymi wynikami badań podjęto następujące działania w ramach szkolnych programów profilaktycznych wprowadzono o realizacji kwestie i problemy, które dzieci i młodzież sygnalizowali jako ważne dla niej, przeprowadzono pogadanki, spotkania z nauczycielami, z rodzicami, funkcjonariuszami policji. Prowadzony jest program profilaktyczny „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Trzymaj formę”, „Przemoc boli”, „Postaw na rodzinę”, „Narkotyki, to mnie nie kręci”, teatryki profilaktyczne.

5. Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury w Gminie Bierzwnik realizowane są przez Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Bierzwniku dysponujący salą widowiskową i pracownią do przeprowadzania zajęć.

W skład GOKu wchodzi 6 świetlic wiejskich, które zlokalizowane są w miejscowościach: Klasztorne, Breń, Łasko, Pławno, Kolsk, Jaglisko. GOK w Bierzwniku jest organizatorem i współorganizatorem przedsięwzięć o charakterze kulturalnym oraz imprez

okolicznościowych organizowanych na terenie gminy, w tym m.in. Nocy Świętojańskiej, Dożynek Gminnych, Dnia Matki i Dziecka, powitania Nowego Roku, 3 Dni na Cysterskim Szlaku, Festiwal Piosenki Patriotycznej i Żołnierskiej, Festiwal Piosenki Ekologicznej Inauguracja Roku Kulturalnego, Jarmark Bożonarodzeniowy, koncerty muzyczne, spotkania literackie i wiele innych.

Działalność placówki opiera się na organizacji czasu wolnego beneficjentom poprzez ich udział w różnych wydarzeniach, w tym imprezach plenerowych, masowych festynach, zajęciach warsztatowych. W ramach warsztatów artystycznych dla dzieci, młodzieży organizowane są m.in. zajęcia wokalne, plastyczne, taneczne, teatralne, fitness, koło filatelistyczne.

Gminny Ośrodek Kultury jest odpowiedzialny za kultywowanie tradycji, edukację artystyczną skierowaną do wszystkich grup wiekowych oraz wzbogacenie życia kulturalnego Gminy. Ośrodek zatrudnia wysoko zakwalifikowaną kadrę, która pracuje nad dobrym wizerunkiem w środowisku lokalnym. Wysoka jakość wyposażenia technicznego i lokalowego pozwala interesariuszom na bezpieczne i aktywne uczestnictwo w kulturze.

W 2015r. były prowadzone następujące zajęcia oraz koła zainteresowań: zumba dla dzieci i dorosłych, kółko etnograficzne – plastyczne, sekcja szachowa, gimnastyka z elementami rehabilitacji ruchowej dla dorosłych, sekcja aikido dla dzieci, zajęcia muzyczne, Młodzieżowe Koło Teatralne „BEZ NAZWY”.

W Gminnym Ośrodku Kultury działa również:

- Zespół „BIERZWNICZANKI” istniejący od 2009r. śpiewający piosenki religijne, ludowe, biesiadne;
- Zespół „Super Babki” (świetlica wiejska w Kolsku) powstał w 2014 r. śpiewający piosenki religijne, ludowe, biesiadne;
- Dziecięcy Zespół Wokalny „ŚWIETLIKI”, który powstał w lutym 2012r. skupia dzieci w wieku od 3 do 10 lat.
- Kółko Plastyczne „SZKOŁA MALOWANIA” – działa od 2013r. i jest jednym z wielu programowych przedsięwzięć edukacyjnych realizowanych przez instruktorów ośrodka kultury. W zajęciach opartych na zasadach całkowitej dobrowolności i nieodpłatności, uczestniczą dzieci głównie ze szkół podstawowych i gimnazjum. W zajęciach przeciętnie bierze udział od 5 – 12 dzieci. Uczestnicy uczą się podstaw rysowania i malowania posługując się różnorodnymi narzędziami i technikami używanymi w malarstwie, a także stosowania zasad m.in. kompozycji, perspektywy,

proporcji, światła i cienia, szkicu, uważnej obserwacji, właściwego doboru kolorów itp.

- Koło filatelistyczne – koło istnieje od 1984r. a jego założycielem jest Pan Marian Kalka. Od marca 2011r. pieczę na kołem przejęła Pani Małgorzata Sukiennik. Koło liczy 18 członków, z klas szkół podstawowych oraz gimnazjum. Podczas zajęć dzieci i młodzież zdobywają wiedzę filatelistyczną, zajmują się zbieraniem i wyszukiwaniem walorów filatelistycznych (znaczki, kartki pocztowe, stemple okolicznościowe), budują ekspozycje (opracowują plan, umieszczają walory na kartkach, wyszukują materiały opisowe. Co roku uczestnicy koła biorą udział w Ogólnopolskim Młodzieżowym Konkursie Filatelistycznym.
- Młodzieżowa Grupa Teatralna „GEST” – istnieje od 2011r. skupia młodzież w wieku od 12 do 15 r.ż. Zespół tworzy 12 osób ze szkół podstawowych i gimnazjum z terenu Gminy Bierzwnik. Uczestnicy zajęć wraz z opiekunami przygotowują liczne spektakle i przedstawienia okolicznościowe, m.in. „Spotkanie z bajką”, „Mikołajkowa przemiana”, „Święto Kobiet”, „Dziewczyny, które mam na myśli”, „Dziewczynki z zapawkami są wśród nas”, „Wesołe wakacje”, „Ratujmy święta”.
- Izba etnograficzna „LAMUS” – istnieje od 2009r. i jest miejscem zbierania śladów przeszłości oraz szukanie korzeni. Sukcesywnie prowadzona jest akcja zbierania eksponatów, ich czyszczenie, konserwowanie oraz opisywania. Co roku w trakcie imprezy „3 Dni na Cysterskim Szlaku” organizowane są wystawy części eksponatów ze zbiorów Lamusa.

Na terenie Gminy działa również Gminna Bibliotek Publiczna w Bierzwniku i jej filie, które obejmują swoim działaniem następujące miejscowości: Breń, Klasztorne, Kolsk, Łasko, Pławno, Zieleniewo. Placówki biblioteczne to nie tylko książki, ale są to instytucje zaspakajające szeroko pojęte potrzeby kulturalno-oświatowe społeczeństwa. Podstawowym zadaniem bibliotek jest oddziaływanie na rozwój kulturalny społeczeństwa bierzwnickiego i kształtowanie jego świadomości społecznej, a także przechowywanie i udostępnianie dorobku umysłowego ludzkości, ze szczególnym naciskiem na rozwój kultury regionalnej i lokalnej. Poza udostępnianiem książek biblioteka realizuje wiele innych ciekawych form pracy z czytelnikami dorosłymi i z dziećmi w celu rozwijania zainteresowań kulturalnych, poszerzania wiedzy, wsparcia procesów edukacyjnych czy popularyzacji wartościowej literatury. Przykładem są choćby spotkania autorskie z twórcami, konkursy literacko – plastyczne.

6. Turystyka i rekreacja

Bogactwo lasów i jezior, naturalne, nieskażone środowisko, spokój, czyste powietrze, obfitość grzybów w lasach, brak uciążliwych zakładów produkcyjnych gwarantują idealne warunki do wypoczynku i rekreacji w Gminie Bierzwnik. Dodatkowymi atrakcjami turystycznymi są liczne zabytki architektoniczne i przyrodnicze.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat można zauważyć rozwój gospodarstw agroturystycznych. Turyści znajdują w nich przyjazny i wygodny wypoczynek za rozsądną cenę. Wyposażenie nie odbiega od standardów ośrodków wczasowych (pełny sprzęt gospodarstwa domowego czy nowoczesne węzły sanitarne).

Główną bazę noclegową w Gminie Bierzwnik stanowią gospodarstwa turystyczne:

- gospodarstwo agroturystyczne Państwa Stężalskich w Bukowie,
- gospodarstwo agroturystyczne „AGRO” Państwa Wolarek w Wygonie,
- gospodarstwo agroturystyczne AGRO-CHATKA Państwa Harasimowicz w Bierzwniku;
- gospodarstwo agroturystyczne u Państwa Stelmachów w Bierzwniku;
- gospodarstwo agroturystyczne Agroturystyka Dutkowski w Bierzwniku;
- „Farma KALINA” Damian Rybacki w Łasku.

Poza gospodarstwami agroturystycznymi na terenie Gminy znajdują się liczne miejsca biwakowania zlokalizowane przy jeziorach:

- Bierzwnik w miejscowości Ostromęcko, którego aktualnym dzierżawcą jest Młodzieżowy Klub Sportowy „ORZEŁ” Bierzwnik, który zajął się modernizacją pola biwakowego oraz zagospodarował licznymi obiektami rekreacyjnymi, tj. boisko do piłki siatkowej, place zabaw dla dzieci, mała gastronomia oraz liczne mostki dla wczasowiczów i wędkarzy. Organizowane są tam liczne atrakcje dla turystów, np. zabawy taneczne, turnieje piłki siatkowej.

- Rokiet 1, Rokiet 2, Wielkie Wyrwy 2, Chłodnickie (Kile Mile), Kołki, Smolary, Radęcin, Wysoki Brzeg (Łasko) dzierżawione przez Małgorzatę Kobzdę na czas nieokreślony
Cenniki pól biwakowych oraz regulaminy znajdują się na tablicach znajdujących się na ww. polach.

Dodatkowo w miejscowości Łasko znajduje się prywatne miejsce biwakowania pod nazwą „Pole namiotowe, Camping-siedem sosen” znajduje się 100 m od zabudowań nad brzegiem jeziora Okrągłego.

Na terenie Gminy Bierzwnik znajduje się również wiele ścieżek rekreacyjnych i edukacyjnych:

- Leśna ścieżka edukacji ekologicznej – przebiega wzdłuż brzegu jeziora Bierzwnik w miejscowości Ostromęcko, jest oznakowana i znajduje się na niej 40 tablic informacyjnych dotyczących fauny i flory danego terenu
- Ścieżka edukacyjna wokół jeziora Wygon
- Ścieżka wokół jeziora Bierzwnik – jej początek znajduje się w miejscowości Kołeczko i prowadzi do jeziora Górzno i jeziora Stoińskie – jest to ścieżka przeznaczona w szczególności do jazdy rowerowej i jazdy konnej
- ścieżka do jazdy konnej ze stadniny koni Zatom, prowadząca nad jeziorem Konotop aż do jeziora Piaski oraz kolejna wokół jeziora Rokiet
- ścieżka edukacyjna historyczno – przyrodnicza na terenie wzgórza klasztornego w Bierzwniku;
- ścieżki Nordic Walking: „Trasa cysterek” o długości 7 km w Wygonie oraz „Trasa klasztorna” o długości 5,3 km z Bierzwnika do Starzyc

Bierzwnik leży na polskim odcinku szlaku cysterskiego i od kilku lat w okresie letnim organizowany jest festyn poświęcony dziedzictwu pocysterskiemu pod hasłem „3 Dni na Cysterskim Szlaku”, a także „Międzynarodowe Targi WYROBÓW KLASZTORNYCH”. Ideą imprezy jest kultywowanie tradycji klasztorów działających w przeszłości poprzez prezentowanie produktów klasztornych wytwórców. Celem jest również wspieranie i prezentowanie lokalnych producentów poprzez promocję i sprzedaż własnych produktów.

Targi organizowane są w ścisłej współpracy Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Gmin Cysterskich i Stowarzyszeniem Ochrony Dziedzictwa Pocysterskiego w Bierzwniku.

Corocznie w lipcu prowadzone są badania archeologiczne na terenie wzgórza klasztornego w Bierzwniku przez studentów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pod kierunkiem dr Barbary Stolpiak i Teresy Świercz. W tym czasie istnieje możliwość zwiedzania wzgórza pocysterskiego w Bierzwniku z przewodnikiem.

7. Rynek pracy

A. Rolnictwo

Powierzchnia użytków rolnych w Gminie Bierzwnik stanowi znaczny potencjał produkcyjny. Zajmują one powierzchnię 8.496ha , co stanowi 35,6% ogólnej powierzchni gminy.

Strukturę użytkowania przedstawia następująca tabela.

Tabela nr 10 Struktura użytkowania gruntów w Gminie Bierzwnik

Rodzaj użytkowania gruntu		Powierzchnia (w ha)	% ogólnej powierzchni
użytki rolne	grunty rolne	6.467	27,2
	Łąki i pastwiska	1.995	8,3
	sady	34	0,1
Lasy		12.379	52,0
Wody		1.116	4,8
Nieużytki		728	3,1
Inne		1.046	4,5
Razem		23.892	100

Źródło: Dane z UG, stan na 2010 rok

Sytuacja w rolnictwie na terenie Gminy Bierzwnik uwarunkowana jest wieloma czynnikami. W dużym stopniu są to czynniki hamujące rozwój rolnictwa. Gminę charakteryzuje średnia jakość gleb. Warunki klimatyczne w regionie i w gminie sprawiają, że narażona jest na wiele negatywnych czynników: przymrozki, częste susze, co następnie przekłada się na niewielki plon o niskiej jakości. Niekorzystna jest również rzeźba terenu, warunki glebowo – wodne. Obszar gminy został zakwalifikowany do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW).

B. POZAROLNICZA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Liczba przedsiębiorstw w Gminie Bierzwnik, zarejestrowanych w Ewidencji Działalności Gospodarczej w ostatnich czterech latach ma tendencje wzrostową: w 2012 r. było zarejestrowanych 332, w 2013 – 344 podmiotów, 2014r. – 350, a w 2015r. było zarejestrowany 362 podmiotów.

Zdecydowaną większość podmiotów stanowiły jednostki sektora prywatnego, który obejmował 348 firm, tj. 96%.

Poniższe zestawienie ukazuje podmioty gospodarcze wg kodu PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności) w latach 2012 - 2015 na terenie Gminy Bierzwnik

Tabela nr 11 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD

Opis sekcji	Liczba podmiotów			
	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	51	52	41	47
Przetwórstwo przemysłowe	41	39	44	48
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze układów klimatyzacyjnych	1	1	1	1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	3	3	3
Budownictwo	52	61	63	69
Handel hurtowy i detaliczny ; naprawa pojazdów samochodowych	69	72	76	75
Transport i gospodarka magazynowa	34	34	38	34
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	6	7	8
Informacja i komunikacja	6	6	5	5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	5	5	5
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	3	3	2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5	5	5	5
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	10	6	9
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	8	8	8
Edukacja	8	8	9	10
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6	6	7	7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	6	7	6
Pozostała działalności usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	21	19	22	20
Łącznie	335	344	350	362

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z powyższej tabeli, najczęściej podmiotów gospodarczych w 2015r. działało w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych (75 podmiotów), co stanowi 20,7 % wszystkich rodzajów działalności. Równie istotnym sektorem działalności gospodarczej jest branża budowlana, w której działało 69 podmiotów. Obie te branże stanowią prawie 40 % wszystkich działalności gospodarczej, funkcjonujących na terenie gminy Bierzwnik.

8. Służba zdrowia

Na terenie Gminy Bierzwnik funkcjonują dwie placówki zajmującą się ochroną zdrowia - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „LANCET” oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Jacek Naszyński, które udzielają świadczeń gwarantowanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, tj. świadczeń profilaktycznych, diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych oraz pielęgnacyjnych z zakresu medycyny ogólnej, rodzinnej i pediatrii.

Nocna i świąteczna opieka zdrowotna, realizowana między godziną 18:00, a 8:00 rano w dni powszednie oraz całodobowo w dni wolne od pracy, dla mieszkańców Gminy jest udzielana w Choszczynie przez jeden zespół lekarsko – pielęgniarstwa Falck Medycyna Region Zachodniopomorski.

Świadczenia z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, leczenia szpitalnego, ratownictwa medycznego, rehabilitacji leczniczej dla mieszkańców Gminy w powiecie choszczeńskim udziela Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Choszczynie.

Na terenie gminy funkcjonuje jeden punkt apteczny przy NZOZ „LANCET”.

8.1. Stan zdrowia

Według danych otrzymanych z NZOZ Jacek Naszyński oraz NZOZ „LANCET” działających na terenie Gminy Bierzwnik mieszkańcy korzystali z 3101 porad zdrowotnych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Z analizy otrzymanych danych wynika, że najczęstszym schorzeniem wśród mieszkańców Gminy Bierzwnik w 2014 roku w wieku 0-18 lat były alergie, wśród których dominuje dychawica oskrzelowa. Inne schorzenia u dzieci i młodzieży to zaburzenia refrakcji i akomodacji oka oraz otyłość.

Tabela nr 12 Liczba schorzeń rozpoznanych u dzieci i młodzieży w 2014r. w Gminie Bierzwnik

Rozpoznanie	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie
Alergie – dychawica oskrzelowa	75
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	58
Otyłość	18
Niedokrwistość	9
Padaczka	9
Alergie pokarmowe	4
Alergie skórne	3
Zniekształcenia kręgosłupa	3
Choroby układu moczowego	2
Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	2
Cukrzyca	2
Choroba nadciśnienia	2
Upośledzenie umysłowe	1
Zaburzenia rozwoju w tym psychomotorycznego	1

Źródło: Dane NZOZ „LANCET” i NZOZ Jacek Naszyński stan na dzień 31.12.2014r.

Wśród osób dorosłych przeważają choroby układu krążenia, choroby układu mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej. Stan zdrowia dorosłych mieszkańców Gminy Bierzwnik prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 13 Liczba schorzeń rozpoznanych u osób dorosłych w 2014r. w Gminie Bierzwnik

Rozpoznanie		Liczba schorzeń, u których stwierdzono schorzenie
Choroby układu krążenia		994
w tym	Przewlekła choroba reumatyczna	8
	Choroba nadciśnieniowa	807

	Choroby naczyń mózgowych	44
	Niedokrwienność serca	135
Choroby układu mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej		611
Cukrzyca		248
Choroby obwodowego układu nerwowego		168
Przewlekłe choroby układu trawiennego		166
Choroby tarczycy		156
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		108
Nowotwory		29
Niedokrwistość		25
Przebyte zawały		13

Źródło: Dane NZOZ „LANCET” i NZOZ Jacek Naszyński

W 2015 r. z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierzwniku było objętych 61 rodzin o łącznej liczbie osób 160.

9. Bezpieczeństwo publiczne i przestępczość

W Gminie Bierzwnik nad zapewnieniem ładu i porządku publicznego czuwa z ramienia Komendy Powiatowej Policji w Choszczynie Posterunek Policji w Bierzwniku. Przestępczość jest jednym z tych rodzajów patologii społecznej, które odciskają piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. To „margines życia społecznego”, który ma wpływ na kształtowanie postaw i zachowań mieszkańców Gminy Bierzwnik. W poniższej tabeli ukazano rodzaj i liczbę przestępstw popełnionych w 2015r. na terenie Gminy Bierzwnik

Tabela nr 14 Liczba przestępstw w Gminie Bierzwnik stan na 31.12.2015r.

Rodzaj przestępstwa	Postępowania wszczęte Gmina Bierzwnik	Przestępstwa stwierdzone Gmina Bierzwnik	Wykrywalność Gmina Bierzwnik (%)
Przestępstwa kryminalne	54	55	82,46
Przestępstwa pospolite ogółem	30	27	65,52
Bójki i pobicia	1	1	100
Kradzież cudzej rzeczy	13	10	50

Kradzież samochodu i włamanie do samochodu	0	0	-
Kradzież z włamaniem	7	10	75
Rozboje, kradzież i wymuszenia rozbójnicze	0	1	100
Uszczerbek na zdrowiu	6	3	100
Uszkodzenie cudzej rzeczy	4	2	-
Przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2	10	100
Przestępstwa gospodarcze	6	5	100
Przestępstwa korupcyjne	1	0	-
Przestępstwa drogowe	6	6	100

Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu choszczeńskiego z uwzględnieniem wszystkich gmin powiatu choszczeńskiego w roku 2015

10. Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w Gminie Bierzwnik

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej samorządu lokalnego. Stawia się przed nią coraz wyższe wymagania i oczekuje profesjonalizacji działań w coraz szerszych obszarach życia społecznego. Czyni się ją odpowiedzialną za profilaktykę, rozpoznawanie i łagodzenie skutków trudnych problemów społecznych. Współczesna pomoc społeczna jest dziedziną złożoną, polega na diagnozie i planowym dostosowywaniu form pomocy do uzasadnionych potrzeb, pobudzaniu samopomocy, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Szczególny nacisk kładzie się na powiązanie pomocy materialnej z pracą socjalną, która polega na dostarczeniu beneficjentowi wsparcia i pomocy psychospołecznej oraz na udzielaniu mu poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego. Koncentruje się na wyposażeniu klienta w umiejętności pozwalające na samodzielne radzenie sobie z trudnościami. Zaniechanie pracy socjalnej sprzyja uzależnieniu się klientów od świadczeń i rodzi niezadowolenie z poziomu usług socjalnych. Praca socjalna, stanowiąc trzon działań pomocowych, jest realizowana w oparciu o metodę indywidualnego przypadku i pracy z rodziną, metodę pracy grupowej i metodę pracy środowiskowej.

Codziennemu życiu człowieka towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenie zmuszając tym samym część społeczeństwa do szukania różnych form pomocy w tym korzystania z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierzwniku.

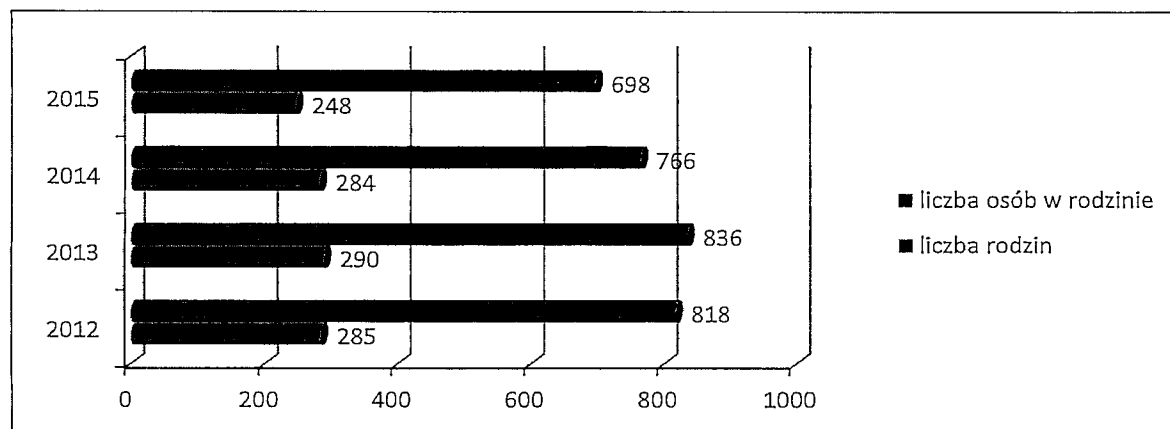
Ilość rodzin korzystających z pomocy Ośrodka przedstawia tabela nr 15

Tabela nr 15 liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej GOPS Bierzwnik w latach 2012 – 2015

	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	285	290	284	248
Liczba osób w rodzinach	818	836	766	698

Źródło: dane z GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

Wykres nr 5 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej GOPS Bierzwnik w latach 2012 – 2015

Źródło: dane z GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Adresatami pomocy społecznej są przede wszystkim osoby i rodziny nie posiadające wystarczających środków finansowych na zaspokojenie elementarnych potrzeb. Prawo do świadczeń pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom w szczególności z powodu: (1) ubóstwa, (2) sieroctwa, (3) bezdomności, (4) bezrobocia, (5) niepełnosprawności, (6) długotrwałej choroby, (7) przemocy w rodzinie, (8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, (9) bezradności w sprawach

opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych, wielodzietnych, (10) braku umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze, (11) trudności integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, (12) trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, (13) alkoholizmu lub narkomanii, (14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, (15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza ustalonego kryterium dochodowego, przy jednoczesnym wystąpieniu przynajmniej jednego z powodów wymienionych powyżej lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

W celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się i korzystających z pomocy społecznej prowadzone są rodzinne wywiady środowiskowe przez pracowników socjalnych. Liczbę osób / rodzin korzystających ze świadczeń tutejszego Ośrodka ze względu na powód udzielenia pomocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 16 liczba osób / rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na powód udzielanej pomocy w latach 2012 – 2015

Powód udzielenia pomocy	2012	2013	2014	2015
Ubóstwo	149	187	169	154
Bezdomność	3	3	2	5
Bezrobocie	151	182	169	153
Niepełnosprawność	96	92	87	78
Długotrwała lub ciężka choroba	58	60	61	61
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	52	87	61	49
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	25	50	45	39
Wielodzietność	19	40	37	36
Przemoc w rodzinie	2	2	2	3
Alkoholizm	3	8	8	9

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	3	5	8
Zdarzenia losowe	0	1	5	5

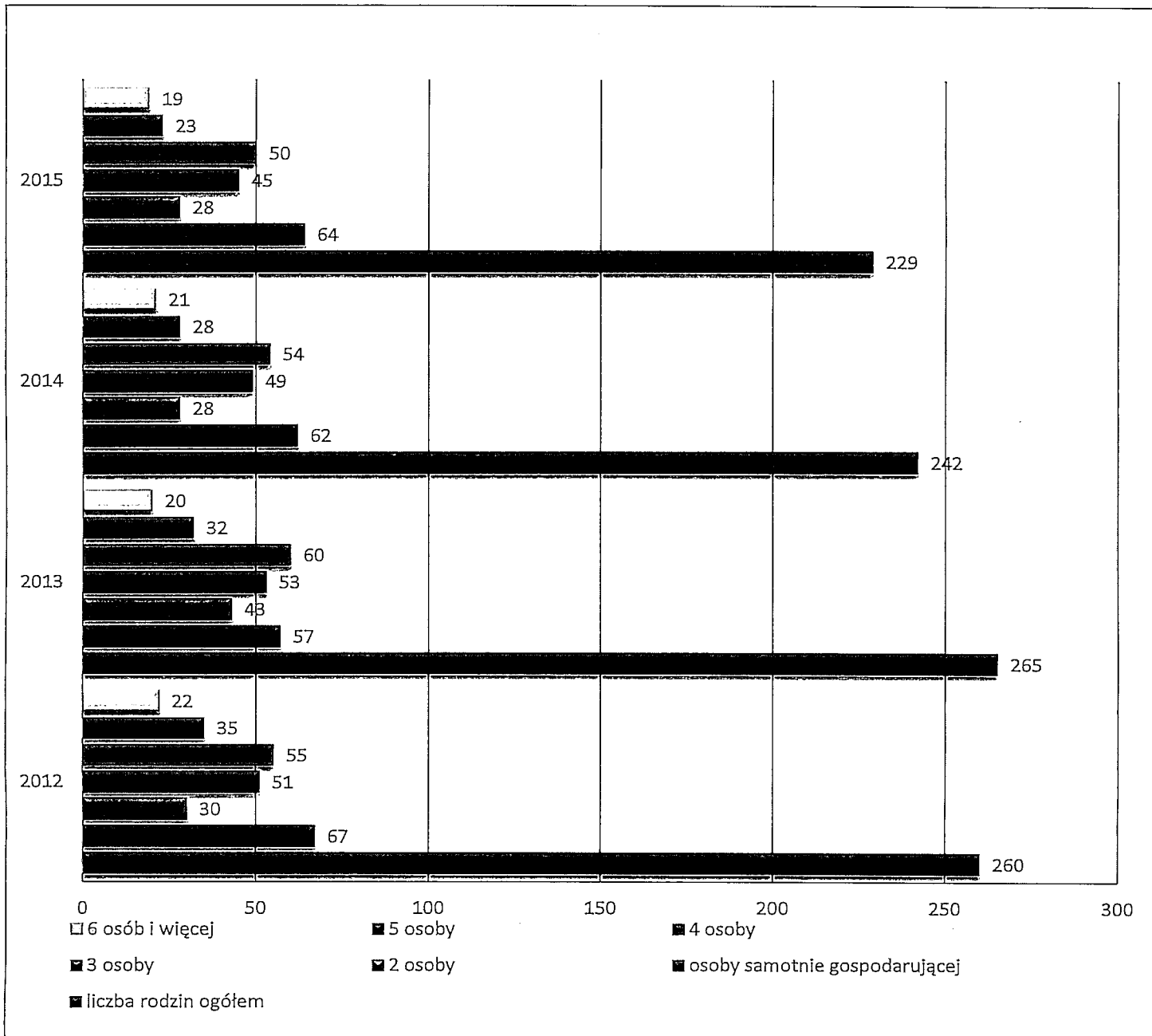
Źródło: Opracowanie na podstawie danych z GOPS Bierzwnik

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wykazana w rozbiciu na przyczyny potwierdza fakt występowania zjawiska ubóstwa, a także zjawiska bezrobocia na szeroką skalę na terenie Gminy Bierzwnik, a co się z tym wiąże wzrosła liczna osób długotrwale korzystających z pomocy tutejszego Ośrodka. Kolejnymi powodami udzielania pomocy jest niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, a także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące typu rodzin korzystających z pomocy społecznej Gminie Bierzwnik z podziałem na ogólną liczbę osób w rodzinach, rodziny z dziećmi, rodziny niepełne oraz rodziny emerytów i rencistów.

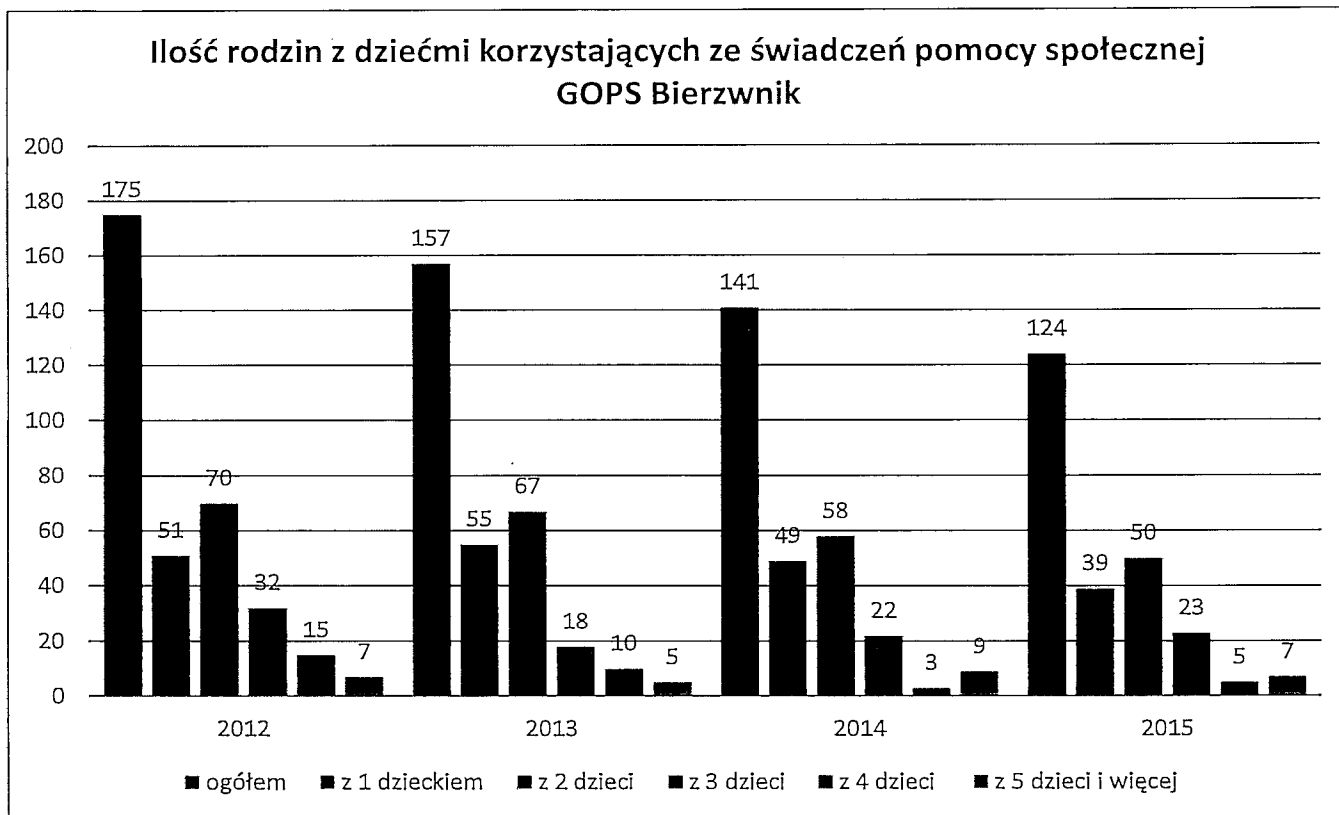

Wykres nr 6 Typy rodzin objętych pomocą GOPS Bierzwnik w latach 2012 – 2015

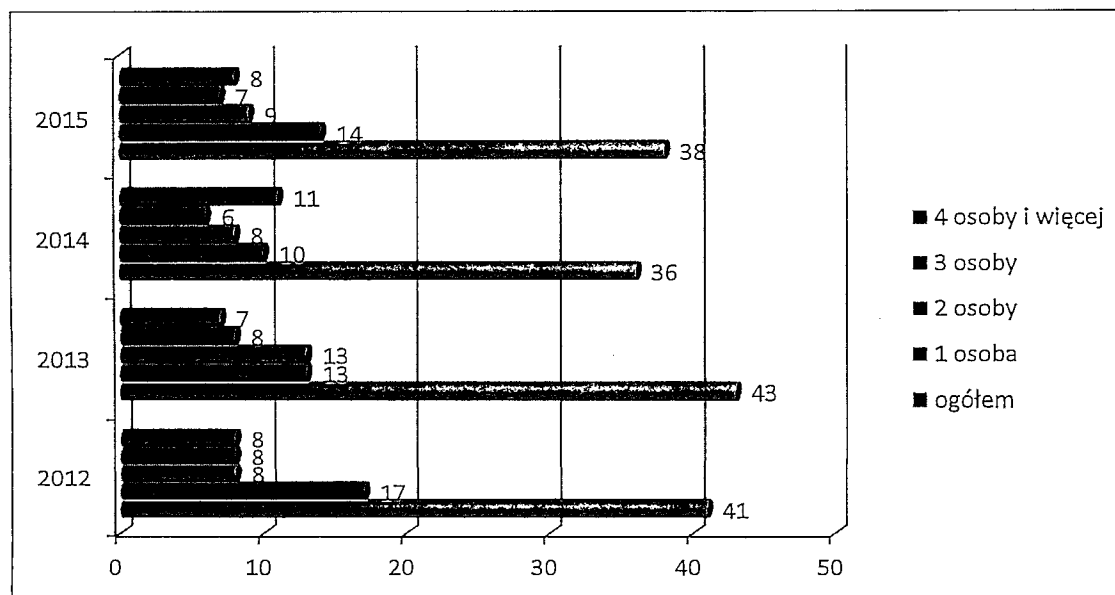
Źródło: Dane GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

Wykres nr 7 Typy rodzin – rodziny z dziećmi korzystające ze świadczeń pomocy społecznej GOPS Bierzwnik w latach 2012 – 2015

Źródło: Dane GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

Wykres nr 8 Rodziny emerytów i rencistów

źródło: Dane GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

Analizując typy rodzin jakie zostały objęte pomocą społeczną w 2015 r. w porównaniu do trzech ostatnich lat można zauważyć spadek ilości rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Na wykresie dotyczącym ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy dominują te, które prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe oraz te, w których liczba osób wynosi 4 i więcej. W rodzinach z dziećmi największą ilość stanowią rodziny z dwójką dzieci, a wśród rencistów i emerytów najmniej jest rodzin 3- osobowych oraz 4-osobowych i większych.

Do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należy realizowanie zadań określanych jako praca socjalna. Jest to zarówno działalność praktyczna, jak i nauka interdyscyplinarna, łącząca w sobie w sposób specyficzny elementy biomedycznych podstaw wiedzy o człowieku, psychologii, socjologii, pedagogiki oraz prawa. Obszar praktycznie realizowanej pracy socjalnej jest bardzo szeroki. Sięga interwencji w sytuacji przemocy domowej, zaniedbań wychowawczych dzieci, wspiera w funkcjonowaniu osoby niepełnosprawne, chore i starsze, interweniuje w sytuacji kryzysu psychologicznego oraz we wszystkich innych sytuacjach zagrożenia zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Ośrodek jest tym, od którego rozpoczyna się niejednokrotnie rozwiązywanie trudnych problemów życiowych mieszkańców gminy. Z różnych form wsparcia i poradnictwa korzystają wszystkie osoby zgłaszające się po pomoc materialną. Ponadto duża grupa mieszkańców Gminy Bierzwnik korzysta z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej.

Tabela nr 17 Pomoc w postaci pracy socjalnej

	Liczba rodzin w latach			
	2012	2013	2014	2015
Pomoc udzielona wyłącznie w postaci pracy socjalnej	51	80	88	229

Źródło: Dane GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

Ośrodek Pomocy Społecznej organizuje i koordynuje świadczenie usług opiekuńczych i specjalistyczne usługi opiekuńcze, które są wykonywane w miejscu zamieszkania osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, a także z zaburzeniami psychicznymi Opiekunki wykonują czynności pielęgnacyjne, dotyczące utrzymywania higieny osobistej i zaspakajania wszelkich podstawowych potrzeb osób wymagających opieki, w miarę możliwości dbają też o zapewnienie kontaktów podopiecznego z otoczeniem społecznym.

Tabela nr 18 Usługi opiekuńcze

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	10	6	5	8

Źródło: dane GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

Świadczenie usług opiekuńczych jest jednym z obligatoryjnych zadań ustawowych realizowanych przez gminę. Łączy się to ponadto z faktem, że w świetle obowiązujących przepisów odpłatność za pobyt osoby w domu pomocy społecznej ponosi w dużej części gmina ze środków własnych. Zapewnienie osobie potrzebującej pomocy w postaci usług opiekuńczych niejednokrotnie pozwala na jej utrzymanie w środowisku. Z obserwowanych tendencji demograficznych wynika, że w dającej się przewidzieć przyszłości będzie rosła liczba osób starszych. Będzie to skutkowało wzrostem zapotrzebowania na usługi opiekuńcze. Jednocześnie będzie rosła liczba osób, które będą wymagały umieszczenia w domach pomocy społecznej, co będzie stanowiło obciążenie budżetu gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej nie może działać w oderwaniu od innych instytucji. Z mocy ustawy oraz z przyczyn praktycznych jest zobowiązany do współpracy z różnymi organizacjami w celu wspólnego działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych, a nade wszystko - w celu konstruowania skutecznych rozwiązań pomocowych. Do najważniejszych partnerów, z którymi podejmuje współpracę należą między innymi:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Choszczynie,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Choszczynie
- Powiatowy Urząd Pracy w Choszczynie,
- Policja
- Sąd, kuratorzy
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Kultury
- Przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja
- Caritas
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Służba zdrowia

W obecnych warunkach społecznych i ekonomicznych ważne jest zintegrowanie systemu pomocy na rzecz rodziny i osoby. Współpraca z instytucjami i organizacjami dotychczas jest

realizowana. Podejmuje się ją głównie w trudnych sytuacjach klientów, gdzie potrzebne jest zespolenie działań i uzgodnienie ich kierunków. Brak jest natomiast procedur i standardów postępowania wspólnie wypracowanych i przyjętych przez instytucje i organizacje działające w obszarach pomocowych.

IV DIAGNOZA I ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

A. UBÓSTWO

Ubóstwo traktowane jest jako główna przyczyna sytuacji wymagającej udzielenia pomocy społecznej, dlatego ustawa o pomocy społecznej precyzuje je w art. 8 ustawy wg kryterium dochodowego. W odniesieniu do przepisów ustawy o pomocy społecznej zjawisko ubóstwa odnosi się do sytuacji, w której osoby lub rodziny nie posiadają źródła dochodu bądź osiągnęte dochody są poniżej kryterium dochodowego, które uprawniają do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej.

Pojęcie ubóstwo w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest, jako bieda oraz niedostatek. Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- ❖ bezrobocie,
- ❖ zbyt niskie dochody gospodarstw domowych,
- ❖ niepełnosprawność i choroby,
- ❖ niezaradność życiową,
- ❖ uzależnienia.

Ubóstwo jest zjawiskiem obejmującym w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Efektem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju patologie.

Tabela nr 19 Liczba rodziny korzystających z pomocy GOPS Bierzwnik z powodu ubóstwa

	2013	2014	2015
Liczba osób	187	169	154
Liczba osób w rodzinie	614	538	479

Źródło: Dane GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

B. BEZROBOCIE

Bezrobocie, które pojawiło się w Polsce wraz z radykalnymi zmianami gospodarczymi stało się trwałym elementem polskiej rzeczywistości, również powiatu choszczeńskiego i Gminy Bierzwnik. Jest jednym z głównych problemów społecznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, bądź jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Bezrobocie jest zjawiskiem negatywnym nie tylko dla osoby pozostającej bez zatrudnienia i jej rodziny, ale także ogromnym ciężarem dla całej gospodarki kraju. Wśród wielu problemów społecznych, bezrobocie wydaje się być jednym z najpoważniejszych i najbardziej powszechnym. Ten problem jest również istotny w Gminie Bierzwnik, bowiem w klasyfikacji powodów udzielania pomocy społecznej jest na pierwszym miejscu, a dodatkowo generuje występowanie innych problemów. Pomocą osobom bezrobotnym w Gminie zajmuje się głównie Powiatowy Urząd Pracy w Choszcznie, Urząd Gminy w Bierzwniku oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, które starają się doraźnie pomóc w formie organizowania robót publicznych, prac interwencyjnych czy prac społecznie użytecznych.

Bezrobocie jest zjawiskiem dotyczącym szerokie kręgi powoduje obniżenie standardu życia i pogłębienie zjawiska patologii społecznej, prowadząc nawet do ubóstwa. Jest także przyczyną izolacji społecznej, powoduje obniżenie poczucia wartości oraz utraty autorytetu w rodzinie. Stres i brak stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych decyzji powodując często apatię i zniechęcenie. Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno – gospodarczych, który pociąga za sobą negatywne konsekwencje społeczne i ekonomiczne. Zjawisko bezrobocia zdecydowanie ogranicza zaspokojenie potrzeb materialnych członków rodziny, powodując powiększanie się obszaru niedostatku i biedy. Cechą polskiego bezrobocia jest stosunkowo niska aktywność bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w podejmowaniu wysiłków na rzecz szybkiego formalnego zatrudnienia.

Ponadto osłabienie aktywności w tym obszarze wynika często ze zbyt małej różnicy między możliwym do uzyskania zarobkiem (zwłaszcza przez osoby o niskich kwalifikacjach) z tytułu legalnego zatrudnienia, a wysokością zasiłku dla bezrobotnych przy jednoczesnej możliwości zatrudnienia „na czarno”.

Tabela nr 20 Poziom bezrobocie w powiecie choszczeńskim

Miasto / Gmina	Ogółem		Wskaźnik bezrobocia
	razem	kobiety	
G. Bierzwnik	321	164	10,7%
MG Choszczno	1067	618	7,6%
MG Drawno	339	186	10,0%
G Krzęcin	245	132	9,8%
MG Pełczyce	473	279	9,3%
MG Recz	412	224	11,2%
Powiat choszczeński	2857	1063	9,0%
Województwo zachodniopomorskie	66683	36146	11,3 %

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Choszczynie (stan na dzień 31.06.2016r.)

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie liczba osób bezrobotnych zamieszkałych w Gminie Bierzwnik - zarejestrowanych w PUP - od 2012 roku systematycznie maleje i osiągnęła na koniec 2015 roku stan 376 osób.

Spadek liczby bezrobotnych jest spowodowany co najmniej kilkoma okolicznościami. Ma na to wpływ ogólnie poprawiająca się sytuacja gospodarcza i co za tym idzie większa ilość miejsc pracy, ale także obserwowana w życiu społecznym (nie tylko społeczności lokalnej) coraz większa migracja zarobkowa głównie ludzi młodych za granicę. Bezrobocie w większym stopniu dotyka kobiety, 194 zarejestrowane kobiety na dzień 31 grudnia 2015r. stanowiło 51,60 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie Gminy Bierzwnik, jeszcze wyższy udział procentowy kobiet występuje w grupie osób długotrwale bezrobotnych – na 76 osób 47 osób to kobiety – co stanowi 61,84 % .

Najczęściej pojawiającymi się przyczynami długotrwałego bezrobocia są:

- brak kwalifikacji lub ich niedostosowanie do potrzeb rynku pracy, szybka dezaktualizacja posiadanych kwalifikacji,
- brak umiejętności poszukiwania pracy, brak motywacji do podjęcia zatrudnienia,
- niska chłonność lokalnego rynku pracy.

Największą grupę osób zarejestrowanych w PUP Choszczno długotrwale bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym - 153 osoby, wykształcenie ogólnokształcące i zawodowe posiada 156 osób.

Nie mniej jednak osoby wykwalifikowane stosunkowo dobrze radzą sobie na rynku, szczególnie gdy posiadają dodatkowe uprawnienia.

O tym, jak ważne są kwalifikacje i umiejętność dostosowania się do wymagań rynku świadczy liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym, która z roku na rok lekko wzrasta, ale procentowo najmniej z tych osób staje się długotrwale bezrobotnymi. Z zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych z wyższym wykształceniem w większości przypadków to osoby o kwalifikacjach, na które aktualnie nie ma zapotrzebowania na rynku pracy. Problem bezrobocia dotyczy w znacznym stopniu ludzi młodych, do 25 roku życia. Na dzień 31 grudnia 2015r. stanowili oni (66 osoby) 17,65% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Bierzwnik. Najistotniejszymi przyczynami braku pracy w tej grupie są: brak doświadczenia zawodowego oraz brak umiejętności poruszania się po rynku pracy.

Kolejną grupą osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby powyżej 45 roku życia. W PUP na koniec grudnia 2015r. zarejestrowanych było 139 takich osób (37,17%) z terenu Gminy Bierzwnik. Osoby z tej grupy bezrobotnych mają bardzo duże problemy ze znalezieniem pracy. Z jednej strony wynikają one z postawy samych bezrobotnych (mała motywacja do przekwalifikowania, brak umiejętności autoprezentacji i poruszania się po rynku pracy, mała mobilność, oczekiwanie na świadczenia rentowe), z drugiej strony z postrzegania przez pracodawców tej grupy jako mało efektywnej, o małych zdolnościach przystosowawczych do nowych realiów ekonomicznych. Nawet oferowane przez urząd pracy środki finansowe na refundację części kosztów ponoszonych przez pracodawcę z tytułu zatrudnienia osoby powyżej 50 roku życia są czasami niewystarczającą zachętą do tworzenia miejsc pracy dla tych osób.

Konsekwencjami bezrobocia (zwłaszcza długotrwałego) dla większości bezrobotnych są:

-pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym. Towarzyszy temu dyskomfort psychiczny, polegający często na poczuciu bezsilności.

Następstwem trudności finansowych jest nie tylko obniżenie standardu życia, lecz także pozbawienie bezrobotnego możliwości nabywania dóbr, które są symbolami statusu, co może prowadzić do istotnego obniżenia samooceny i poczucia własnej wartości. W konsekwencji tego bezrobotny traci wiarę i motywację także w obszarze aktywności w poszukiwaniu pracy. Coraz częściej bezrobocie jest zjawiskiem wielopokoleniowym. Bezrobocie rodziców jest przyczyną obniżenia poziomu wykształcenia potomstwa, i w dalszej konsekwencji przyczynia się do bezrobocia pokolenia dzieci. Wysoka stopa bezrobocia wywołuje negatywne skutki społeczne i ekonomiczne. Są nimi: duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystanie zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych i niebezpieczeństwo zwiększenia się zjawisko niepożądanych (np. alkoholizm, rozwody, narkomania, przestępczość, samobójstwa).

Obserwowane zagraniczne migracje zarobkowe mogą obok poprawy warunków materialnych przynosić również niekorzystne skutki w funkcjonowaniu rodzin. Rozłąka, zwłaszcza długotrwała nie sprzyja wzmocnieniu się więzi małżeńskiej, a przede wszystkim, wyjazd jednego z rodziców zawsze ma negatywny wpływ na proces wychowania i socjalizacji dzieci. Brak jednego z rodziców skutkuje brakiem w rodzinie wzorców roli matki lub ojca. Na jednego z rodziców spada też duża liczba obowiązków związanych z wychowaniem dzieci i prowadzeniem gospodarstwa domowego. Dzieci z rodzin „eksportowych” stosunkowo często przejawiają trudności wychowawcze i szkolne. Zjawiskiem towarzyszącym migracjom zarobkowym jest pozostawianie dzieci pod opieką dziadków, którzy mimo niejednokrotnie dużego zaangażowania nie są w stanie przejąć roli rodziców.

Tabela nr 21 Rozmiar bezrobocia w Gminie Bierzwnik w latach 2012 – 2015

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2012r.	Stan na 31.12.2013r.	Stan na 31.12.2014r.	Stan na 31.12.2015r.
Liczba bezrobotnych	485	490	403	376
Wskaźnik natężenia (%)	15,6	15,8	13,1	12,3
Liczba kobiet	254	246	207	194
Liczba osób z prawem do zasiłku	90	60	71	61
W tym kobiet	37	25	27	25

Dane: PUP Choszczno

3. OSOBY STARSZE I NIEPEŁNOSPRAWNE

O występowaniu zjawiska starzenia się społeczności świadczy wykres nr 3 przedstawiający strukturę wieku ludności zamieszkałej w Gminie Bierzwnik w latach 2012 – 2015

Jego skutki są bardzo istotne dla polityki społecznej zwłaszcza dla samorządów lokalnych. Z tych względów w tym miejscu należy przybliżyć problematykę związaną z tym zjawiskiem. Starość i starzenie się to pojęcia, które są różnie definiowane przez nauki biologiczne i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem postępujących zmian społeczno – ekonomicznych, coraz szybszy postęp techniczno – informatyczny, wzrost stopy życiowej ludności, rozwój i osiągnięcia medycyny, przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Konsekwencją tego jest szybszy wzrost liczby osób w podeszłym wieku, od liczby osób nowo narodzonych.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej oraz stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia. Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego. Osoby starsze boją się nie tylko chorób i niepełnosprawności, ale także osamotnienia i nietolerancji. Proces starzenia się społeczeństw obserwowany jest od ponad ćwierć wieku. Polega na systematycznym wzroście udziału ludzi starszych w całej populacji. Starość jest okresem trudnym. Na to, jak ten okres jest przeżywany, mają wpływ czynniki zarówno indywidualne (w tym genetyczne), jak i społeczne. Powszechne przygotowanie się do starości stanowi nowe wyzwanie dla współczesnych społeczeństw. Zasadnicze znaczenie w procesie edukacji dla dobrego przeżywania starości ma motywowanie ludzi do aktywności fizycznej, intelektualnej i społecznej.

Traktuje o tym jeden z celów strategii.

W 2015r. z pomocy społecznej skorzystało 78 rodzin z powodu niepełnosprawność o łącznej liczbie osób 221 osób.

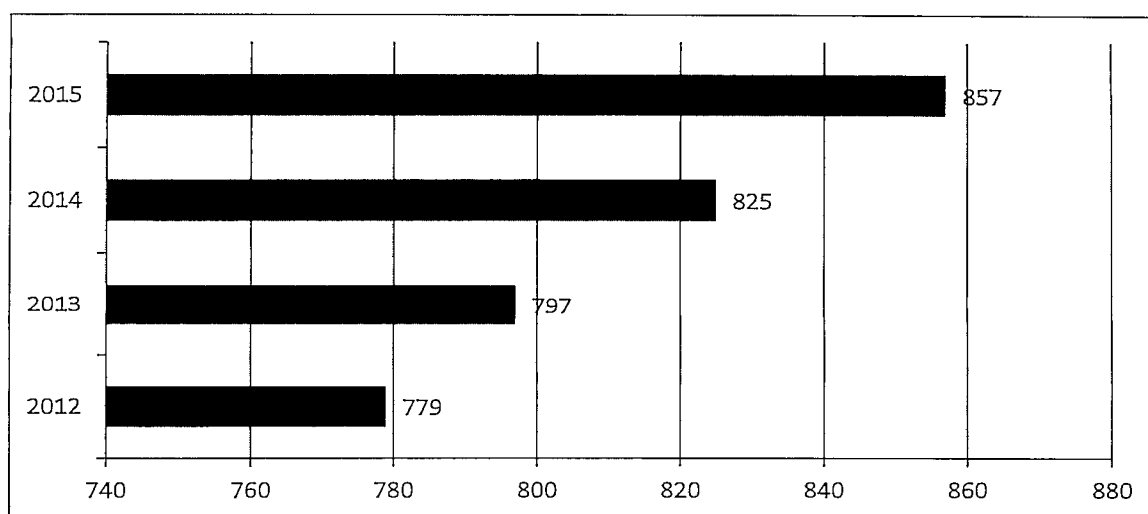
Za osobę niepełnosprawną uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych osobę dotkniętą trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego

lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu w szczególności powodująca niezdolność do pracy. Niepełnosprawność dotyczy zarówno sfery psychicznej, fizycznej jak i umysłowej człowieka.

Osoby niepełnosprawne wymagają często dodatkowej, specjalnej opieki medycznej, pielęgnacyjnej i edukacyjnej w sytuacji, kiedy rodzina sama nie jest w stanie jej zapewnić. Wywiera to duży wpływ na pozostałych członków rodziny, rzucając na ich materialną i emocjonalną sferę życia. Osoby niepełnosprawne napotykać również na wiele przeszkód związanych z ich funkcjonowaniem. Problemy te najczęściej są spotykane w codziennym życiu, w rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy w postaci barier architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy także czy dana osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, które pozwolą na godne życie.

Jedną z form pomocy w przypadku osób dotkniętych niepełnosprawnością do 75 roku życia jest zasiłek pielęgnacyjny, a dla rodziny gdzie znajduje się osoba niepełnosprawna świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna bądź specjalny zasiłek opiekuńczy. Przysługuje on osobom – opiekunom, na których zgodnie z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym ciąży obowiązek alimenty, jeżeli te zrezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą niepełnosprawną.

Wykres nr 9 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym* w latach 2012 – 2015 na terenie Gminy Bierzwnik

*przez wiek poprodukcyjny należy rozumieć kobiety po 60 r.ż oraz mężczyzn po 65 r.ż

4. UZALEŻNIENIA

Problem uzależnień dotyczy głównie alkoholizmu i narkomanii. Alkoholizm to zaburzenie polegające na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Spożywanie zazwyczaj w dużych ilościach alkoholu przez osobę uzależnioną jest spowodowane przymusem o charakterze psychicznym i somatycznym i nie polega na jego woli, jednak możliwe jest jego powstrzymanie i utrzymanie abstynencji. Ryzykowanie nadużywa alkoholu ok. 16% polskiego społeczeństwa. Spożywanie alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje nie tylko dotyczą osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całe społeczeństwo. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, do których należą zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo czy bezrobocie.

Dokładna liczba osób dotknięta problemem alkoholowym jest trudna do oszacowania. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wniosków o wszczęcie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu w latach 2012 – 2015.

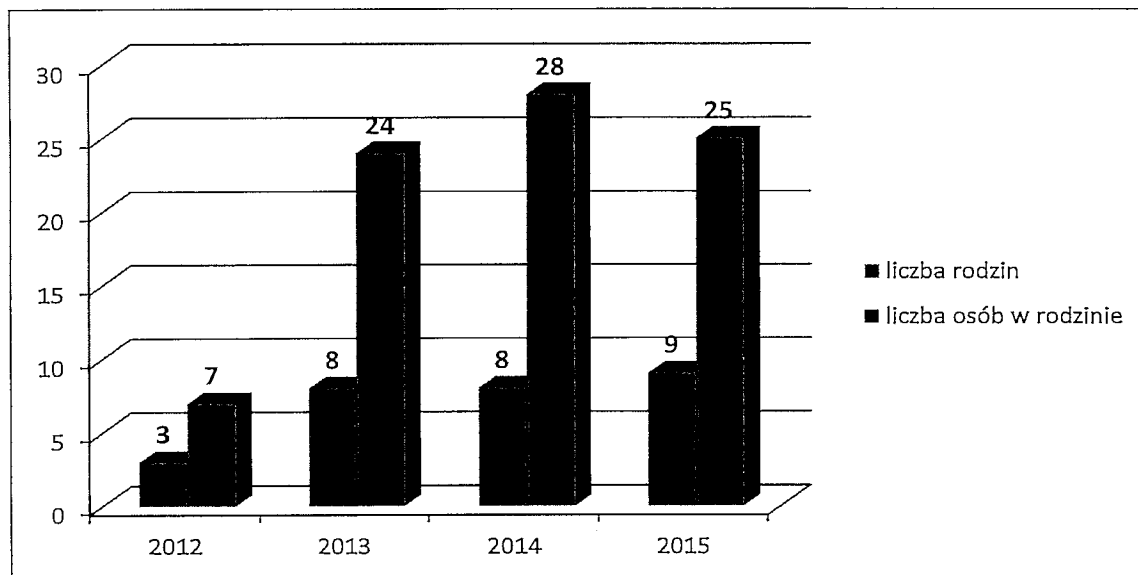
Tabela nr 22 Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba wniosków o wszczęcie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu	7	11	16	22
Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych	3	10	17	7
Liczba osób przebadanych przez biegłych sądowych	0	0	0	3
Liczba wniosków skierowanych o przymusowe leczenie	0	0	0	4
Liczba porad udzielonych w ramach Punktu Informacyjnego	11	12	28	30

Źródło: Informacje uzyskane z GKRPA, opracowanie własne

Nadużywanie alkoholu stanowi dziś bezspornie jeden z najpoważniejszych problemów w społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Rozmiary tego zjawiska i jego niszczycielskie działania niestety można dostrzec wśród klientów pomocy społecznej w Bierzwniku. Liczbę rodzin, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu obrazuje wykres nr 10.

Wykres nr 10 Udzielenie pomocy z powodu alkoholizmu w latach 2012 – 2015

Jak wynika z powyższego wykresu co roku wzrasta liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu co świadczy o pogłębianiu się problemu.

Aby eliminować lub chociaż ograniczać niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność Gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form prowadzenia zdrowego trybu życia. Ważną rolę w tym procesie odgrywają corocznie uchwalane programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przygotowywanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierzwniku, które systematyzują działania prowadzone na rzecz profilaktyki, dostępności pomocy terapeutycznej, prawnej i psychologicznej dla osób dotkniętych problemem alkoholowym.

5. PRZEMOC W RODZINIE

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 29 lipca 2005 r. przemoc należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste (osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

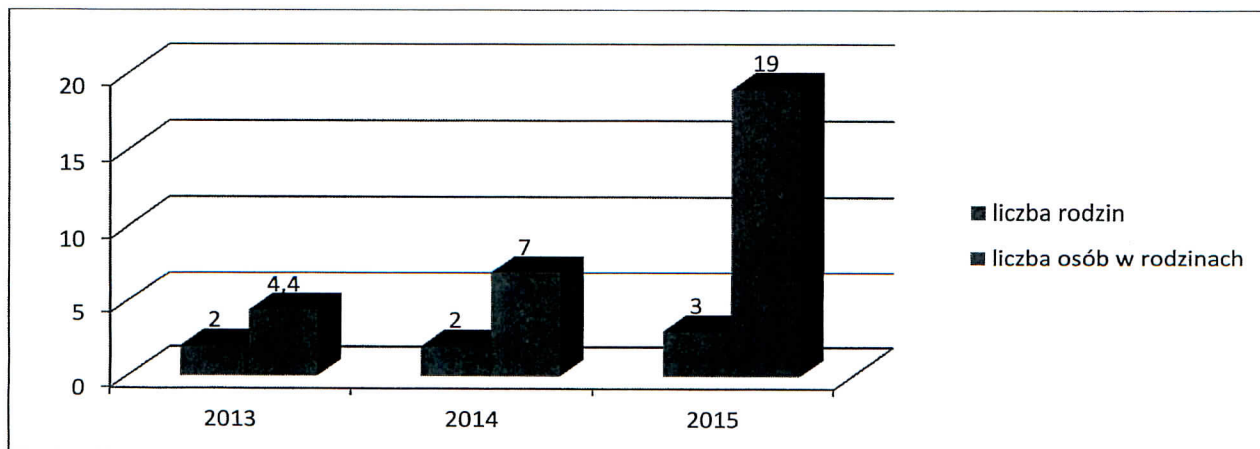
Przemoc we współczesnym świecie jest problemem powszechnym, który dotyczy ludzi bez względu na ich wiek, płeć, status materialny, poziom wykształcenia, czy wykonywany zawód. Jest ponadto zjawiskiem złożonym i wieloczynnikowym, dlatego aby skutecznie przeciwdziałać przemocy, a tym samym pomagać rodzinom, w których występuje ten problem, potrzebne jest interdyscyplinarne spojrzenie na rodzinę. Doświadczanie przemocy wywołuje u ofiar lęk i wstyd przed ujawnieniem takich przypadków, dlatego zebrane dane mogą nie odzwierciedlać rzeczywistej skali zjawiska. Pomimo wielu kampanii społecznych oraz działań edukacyjnych w dalszym ciągu wiele osób ma trudności ze zdefiniowaniem i rozpoznaniem przemocy. Większość osób, które nie zajmują się zawodowo problematyką przemocy w rodzinie, kojarzy to zjawisko wyłącznie z brutalną agresją fizyczną.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji m.in. placówek opiekuńczo - wychowawczych, służby zdrowia, oświaty, pomocy społecznej, instytucji bezpieczeństwa i porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska i dlatego działając osobno nie doprowadzimy do zwiększonej jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. Władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw oraz wolności.

Z powodu przemocy w rodzinie w 2015 roku korzystało z pomocy społecznej w Gminie Bierzwnik korzystały 3 rodziny o łącznej liczbie osób 19.

Wykres nr 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy

Źródło: Sprawozdania z działalności GOPS Bierzwnik, opracowanie własne

Zjawisko przemocy w rodzinie ma charakter złożony i rozpatrywane jest w aspekcie prawnym, psychologicznym jak i społecznym. Dlatego skuteczna pomoc w walce z przemocą jest trudna w przypadku przemocy w rodzinie, ponieważ wymaga przełamania stereotypowego myślenia u osób bezpośrednio dotkniętych problemem oraz jego otoczenia jak również nierzadko przedstawicieli instytucji zaangażowanych w pomoc.

Dokonana diagnoza zjawiska przemocy domowej polegała na analizie badawczej danych instytucjonalnych. Uchwałą Nr XV/69/16 Rady Gminy Bierzwnik z dnia 31 marca 2016r.

został uchwalony Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2020. Adresatami programu są ofiary przemocy, sprawcy przemocy, przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielenia pomocy w sytuacji przemocy oraz społeczność lokalna zamieszkała na terenie Gminy Bierzwnik.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach, współpracuje z Policją, Sądem, dyrektorami szkół i pedagogami szkolnymi, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz służbą zdrowia. W celu realizacji określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w Gminie Bierzwnik uruchomiono system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, w którego skład wchodzi przedstawiciele:

- Jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zakładów Opieki Zdrowotnej z terenu Gminy Bierzwnik
- Policji
- Oświaty
- Kurator Sądowy
- Przedstawiciel organizacji pozarządowej

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań ww. podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2015 roku Zespół Interdyscyplinarny prowadził 20 Niebieskich Kart.

6. RODZINA

Rodzina jest podstawową i najważniejszą komórką społeczną. Aby dobrze wypełniała swoje zadania związane z opieką nad dzieckiem i prawidłowo rozwijała się, powinna być otoczona opieką władz i wspieranie swoich działań poprzez powołanie w tym celu odpowiednie instytucje. Konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny, do zmian postaw wobec życia z biernej na czynną oraz wyuczenia umiejętności gospodarowania środkami finansowymi.

Z obserwacji życia społecznego wynika, że powiększa się przepaść finansowa pomiędzy rodzinami najbiedniejszymi i najbogatszymi. Coraz większa liczba rodzin wielodzietnych musi oszczędzać, nie jest w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb swoich członków. Jest to zjawisko bardzo niebezpieczne z perspektywy biologicznej i psychospołecznej. Zmniejszenie wydatków na edukację dzieci w rodzinach wiąże się z ryzykiem ograniczenia dostępności do „lepszego kształcenia” a tym samym możliwości podjęcia w przyszłości atrakcyjnej pracy.

W wielu rodzinach mamy też do czynienia ze zjawiskiem dodatkowego zatrudniania się rodziców lub podejmowania pracy wymagającej wiele czasu i wysiłku. Skutkuje to mniejszą ilości czasu poświęconego rodzinie, rozluźnieniem więzi wewnątrzrodzinnych.

Niniejsza Strategia proponuje rozwiązania ukierunkowane na wsparcie rodziny, a przede wszystkim pomoc dla tych rodzin, które wykazują trudności w realizacji swoich podstawowych funkcji. W swoich celach nie pomija też rozwiązań, które służyć mają wsparciem rodziny prawidłowo funkcjonującej a przeżywającej naturalne kryzysy rozwojowe, których konstruktywne przejście jest ważne dla zachowania spójności, i sprawności systemu rodzinnego. Badania psychologiczne pokazują, że rodzina jest systemem, w którym poszczególne osoby wywierają na siebie ciągły wpływ. We współczesnych kierunkach wspierania rodzin bierze się pod uwagę potrzebę wspierania zarówno jednostki, jak i całej rodziny. W polityce społecznej samorządu konieczne jest zapewnienie całościowych, długoterminowych i zaplanowanych działań, których głównym celem będą potrzeby rodziny.

A. DZIECI I MŁODZIEŻ, A ZACHOWANIA RYZYKOWNE

Sytuacja dzieci i młodzieży w Gminie Bierzwnik w niniejszym dokumencie została nakreślona w aspekcie istniejących problemów oraz czynników stanowiących ewentualne zagrożenie dla prawidłowego procesu rozwoju. Wykorzystane zostały

dane z przeprowadzanych regularnie w szkołach badań ankietowych, których celem było rozpoznanie sytuacji młodych osób z terenu Gminy Bierzwnik. Dane pochodzące z badań (wzór ankiety stanowi załącznik nr 1 do strategii.) uzupełnione zostały wnioskami wynikającymi z konsultacji społecznych z dyrektorami placówek oświatowych. Konsultacje dotyczyły zagadnień związanych z zagrożeniami środowiskowymi, społecznymi, rodzinnymi oraz występującymi problemami szkolnymi. Największy problem w opinii dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjalnych stanowi występowanie zachowań przemocowych wśród dzieci i młodzieży, brak czasu i zainteresowania dla dziecka ze strony rodziców, a także często występujące przypadki nadużywania alkoholu w środowisku życia dziecka. Analiza danych z badań ankietowych wskazuje na wysoką dostępność alkoholu oraz papierosów, niski wiek inicjacji alkoholowej, trudności w radzeniu sobie z napotykanymi przez młodego człowieka problemami, brak nadzoru nad sposobami i formami spędzania czasu wolnego.

Źródła stanowiące zagrożenie dla prawidłowego przebiegu procesu rozwoju młodego człowieka mogą tkwić w nim samym (determinanty genetyczne), przede wszystkim jednak związane są z czynnikami zewnętrznymi tj. nieprawidłowym funkcjonowaniem rodziny (determinowane przez zjawiska ze sfery społeczno-ekonomicznej, psychospołecznej, prawnej). Czynniki prowadzące do podejmowania przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych mieszczą się w następujących kategoriach:

1. Zjawiska ze sfery psychospołecznej:

- a) problemy indywidualne związane z okresem dojrzewania, typ osobowości
- b) deficyt umiejętności wychowawczych rodziców
- c) brak partnerskiego stosunku dorosłych do ludzi młodych
- d) zanik kontaktów i więzi rodzinnych, samotność młodych osób
- e) naznaczenie dzieci z grup ryzyka
- f) kryzys wychowawczy szkoły.

2. Zjawiska sfery społeczno – ekonomicznej:

- a) wzrost dostępności alkoholu i substancji psychoaktywnych,
- b) powiększanie się środowisk biedy,
- c) procesy marginalizacji społecznej,
- d) bezrobocie, w tym również wśród ludzi młodych,
- e) trudności finansowe instytucji wychowawczych,
- f) konieczność poświęcania większej ilości czasu na pracę

zarobkową, wyjazdy za granicę w celach zarobkowych i pozostawianie dzieci przez rodziców pod opieką innych członków rodziny.

3. Zjawiska ze sfery obyczajowości i kultury:

- a) społeczne przyzwolenie dorosłych na picie alkoholu przez młodzież
- b) wpływ lansowanych w mediach wzorców konsumpcyjnych
- c) zanik pozytywnych norm i wartości,
- e) unikanie aktywności korzystnej dla rozwoju – wybieranie form będących nośnikami funkcji towarzyskich
- f) reklama alkoholu w mediach
- g) panujący model kultury doraźnej przyjemności (poszatkowanie obrazu świata),
- h) podupadanie pozaszkolnych środowisk i instytucji społecznych.

4. Zjawiska ze sfery organizacyjno – prawnej:

- a) akceptacja społeczna dla omijania przepisów prawa
- b) niska skuteczność ograniczenia dzieciom i młodzieży dostępności do alkoholu, nikotyny, substancji psychoaktywnych
- c) bezradność instytucji chroniących ład społeczny.

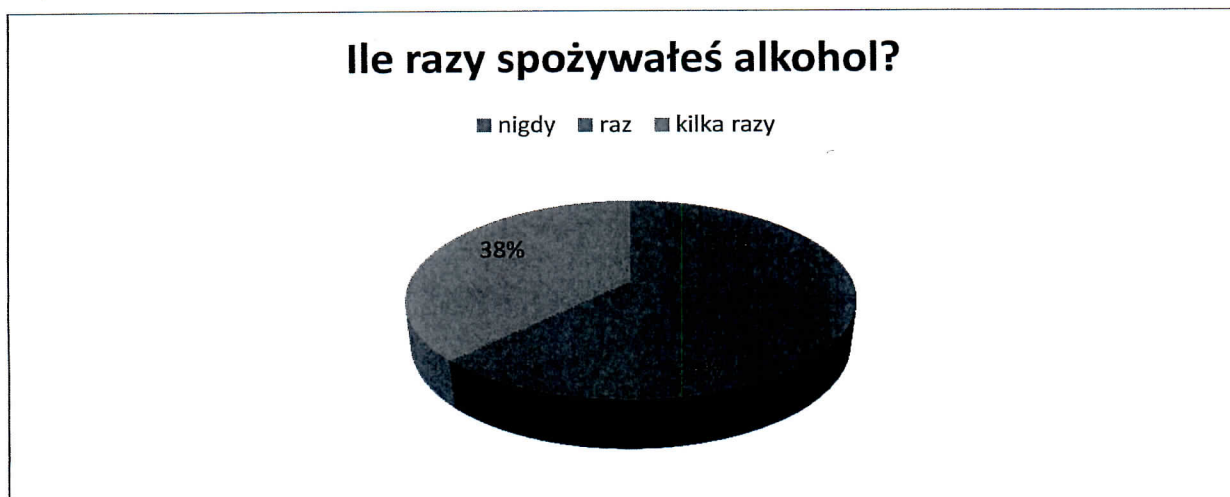
Dzieci podejmujące zachowania ryzykowne to najczęściej te, które mają dom i rodzinę, niestety nie czują się w niej bezpiecznie. Dojrzewając nie mają się od kogo uczyć, co jest dobre a co złe, kopiują negatywne wzorce zachowań, powielają błędy swoich rodziców. Mamy więc sytuację, w której z jednej strony rodzina jest najbardziej naturalnym miejscem realizowania podstawowych celów profilaktyki zachowań ryzykownych, z drugiej strony dysfunkcjonalne środowisko rodzinne może być miejscem, które najbardziej utrudnia młodemu zajęcie dojrzałej postawy wobec życia, a także alkoholu, narkotyków, agresji, itp. O ile od pracowników instytucji wychowawczych można wymagać określonego wykształcenia oraz kompetencji, to w przypadku rodziców możliwość stawiania takich wymagań jest ograniczona. W skrajnych przypadkach dochodzi może do pozbawienia praw rodzicielskich. Duża część rodzin nie ładu sobie z konsekwencjami przemian społeczno – gospodarczych. Jednym z czynników negatywnie wpływającym na funkcjonowanie rodzin jest bieda. Ubóstwem w Polsce relatywnie częściej zagrożeni są ludzie młodzi, w tym w dużej części dzieci z rodzin wielodzietnych.

Życie w ubóstwie dla dzieci oznacza najczęściej, że nie dojadają, mieszkają w złych warunkach, wyróżniają się na tle rówieśników niemodnym ubraniem i brakiem prestiżowych przedmiotów, uznawanych za niezbędne do pozyskania akceptacji zwłaszcza w gronie kolegów i koleżanek. Mają również trudności z nauką spowodowane często brakiem

spokojnego miejsca do uczenia się i brakiem równowagi emocjonalnej. Wszystko to powoduje, że o uwagę walczą w jedyny znany sobie, ale nieakceptowany społecznie sposób, trafiają do grup rówieśniczych, gdzie spotykają podobnych sobie i nie czują się już inni i gorsi.

Wraz z cywilizacyjnymi zdobyczami rozwijają się rozmaite zjawiska z zakresu patologii i dezorganizacji życia społecznego w postaci przestępstw, agresji, przemocy, zachowań dewiacyjnych, zażywania środków odurzających. Poważny problem stanowi wzrastająca liczba nieletnich zatrzymanych w stanie nietrzeźwym. Według danych otrzymanych z badań sondażowych przeprowadzonych w klasach V- VI szkół podstawowych oraz I - III klas Gimnazjum na 120 uczniów 45 uczniów spożywało alkohol kilkakrotnie, 42 miało już za sobą pierwszą inicjację alkoholową, a 33 deklaruje się jako niepijący w ogóle.

Wykres nr 12 Częstotliwość spożywania alkoholu przez ankietowanych uczniów

Źródło: Dane z przeprowadzonej ankiety, opracowanie własne

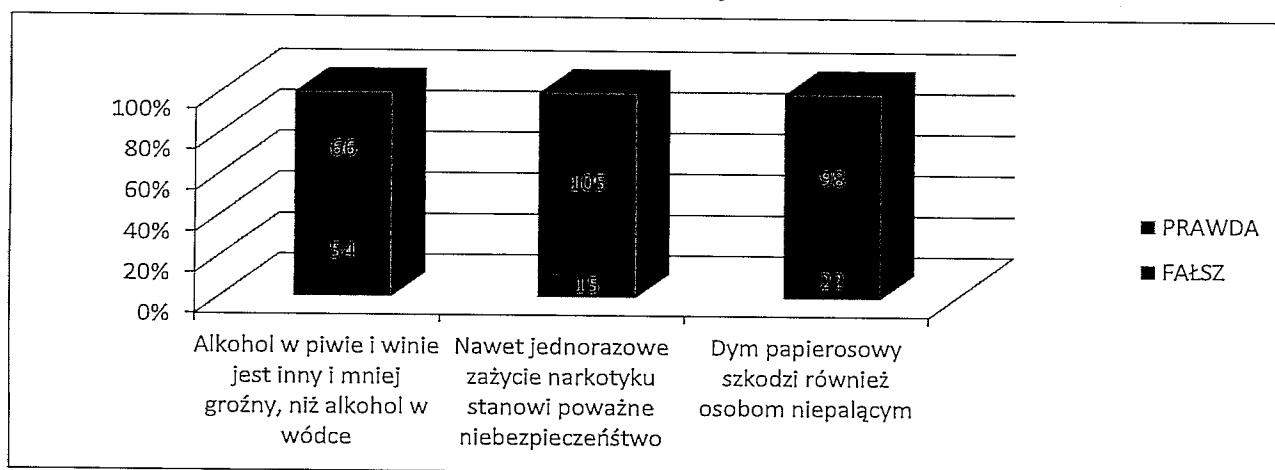
Powyższe wyniki pokazują, że wśród badanych 73% (uczniowie do 15 – 16 roku życia) mają już za sobą inicjację alkoholową wskazuje to na fakt, że znacznie została osłabiona norma i przekonanie, że alkohol jest dostępny dopiero osobom, które ukończyły 18 lat.

Osoby, które mają już za sobą pierwszy kontakt z alkoholem zapytano również o okoliczności tego zdarzenia. Najczęściej inicjacja alkoholowa następuje w grupie rówieśniczej 36,78 %, a także 35,63 % przyznaje do pierwszego wypicia w obecności członka rodziny – tak wysokie domowe przyzwolenie na „kontrolowane picie” nastolatka wskazuje na ciągłą potrzebę podejmowania działań edukacyjno – profilaktycznych wobec rodziców. W profilaktyce warto stawiać również na pozyskiwanie i wzmacnianie szkolnych bądź środowiskowych liderów

młodzieżowych. Badania pokazują bowiem wyraźnie, że 48,28% uczniów było namawianych do picia przez swoich kolegów lub koleżanki. 2/3 ankieterowanych wskazało, że najczęściej spożywanym przez nich alkoholem był szampan oraz piwo.

Spośród ogółu badanych 25,83% ankieterowanych informuje, że pali papierosy. Stosunkowo duża dla młodzieży dostępność wyrobów tytoniowych oraz alkoholu jest tym bardziej niepokojąca, że sięganie po nie przez młodych ludzi jest powszechne, pomimo deklarowanego przez nich przekonania o szkodliwości tych używek, co ilustruje poniższy wykres.

Wykres nr 13 Przekonania na temat szkodliwości używek

Źródło: dane z przeprowadzonej ankiety, opracowanie własne

Wiele instytucji i placówek samorządowych jest zobligowanych ustawowo do prowadzenia działań o charakterze profilaktycznym. Ustawy o zapobieganiu narkomanii, wychowaniu w trzeźwości zawierają deklaracje dla wielu różnych resortów, zobowiązując je do wdrażania programów prewencyjnych.

Z badań epidemiologicznych wynika, że nadal wzrasta liczba młodych ludzi podejmujących rozmaite zachowania ryzykowne. Zgodnie z danymi PARPA spośród 1,5 – 2 mln dzieci alkoholików tylko 30 – 50 tysięcy jest objętych działaniami pomocowymi. Jeżeli dodamy do tego dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, lecz nie dotkniętych alkoholizmem, których ilościowo nikt nie oszacował, grupa dzieci z podwyższonego ryzyka okazuje się bardzo duża. Z badań wynika, że krótkie, okolicznościowe działania i programy są nieskuteczne, a wręcz szkodliwe. Zwykle tylko do zintensyfikowania problemu (odurzenie się, samobójstwa, agresja), któremu chcą przeciwdziałać. Programy realizowane w ramach profilaktyki pierwszorzędnej w szkołach mają najczęściej charakter edukacyjny lub informacyjno – edukacyjny. Takie programy dają rezultaty w przypadku przeciętnych dzieci i nastolatków,

pochodzących z „normalnych” rodzin. Nie są jednak zbyt skuteczne i nie mogą zastąpić specyficznych interwencji przeznaczonych dla młodych ludzi, u których występują wczesne oznaki zaburzeń albo gdy zaburzenia już się utrwały (z grupy podwyższonego lub wysokiego ryzyka). Podstawowa, wczesna profilaktyka nie rozwiąże problemów osób z zaburzeniami emocjonalnymi, u których występuje cały zespół zachowań ryzykownych. U dzieci z grup podwyższonego ryzyka pozytywne efekty mogą przynieść specyficzne programy interwencyjne. Młodzież ta wymaga pomocy psychologicznej, socjoterapii, czasami terapii indywidualnej, a także odpowiedniej grupy wsparcia. Programy adresowane do dzieci i młodzieży powinny zawierać działania skierowane na zakwestionowanie niekorzystnych norm, oczekiwań i przekonań oraz umożliwiające zbudowanie w ich miejsce norm, przekonań i oczekiwań prawdziwych i pozytywnych.

7. BEZPIECZEŃSTWO I POMOC PRAWNA

Istotnym elementem harmonijnego funkcjonowania społeczeństwa jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa oraz dostępnej pomocy prawnej w sytuacjach tego wymagających. Główną rolę w poczuciu i zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańcom i turystom ma pełnić sprawnie działająca Policja. Zadanie to winno się wykonywać wraz z innymi służbami tj. Strażą Pożarną oraz służbami ratunkowymi o charakterze medycznym i technicznym. Jakość pracy i efektywność działań wszystkich tych służb ma decydujący wpływ na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy. W niniejszej strategii, analizując kwestię bezpieczeństwa, szczególną uwagę zwrócono na ludzi młodych, sytuacje związane z przemocą domową oraz alkoholem.

Tabela nr 23 Charakterystyka przestępczości nieletnich na terenie powiatu choszczeńskiego

	2012	2013	2014	2015
Nieletni sprawcy czynów karalnych	77	68	62	27
Ilość ujawnionych czynów karalnych	581	300	149	42
Nieletni sprawcy wykroczeń	9	7	3	4
Ilość popełnionych wykroczeń	9	7	3	4

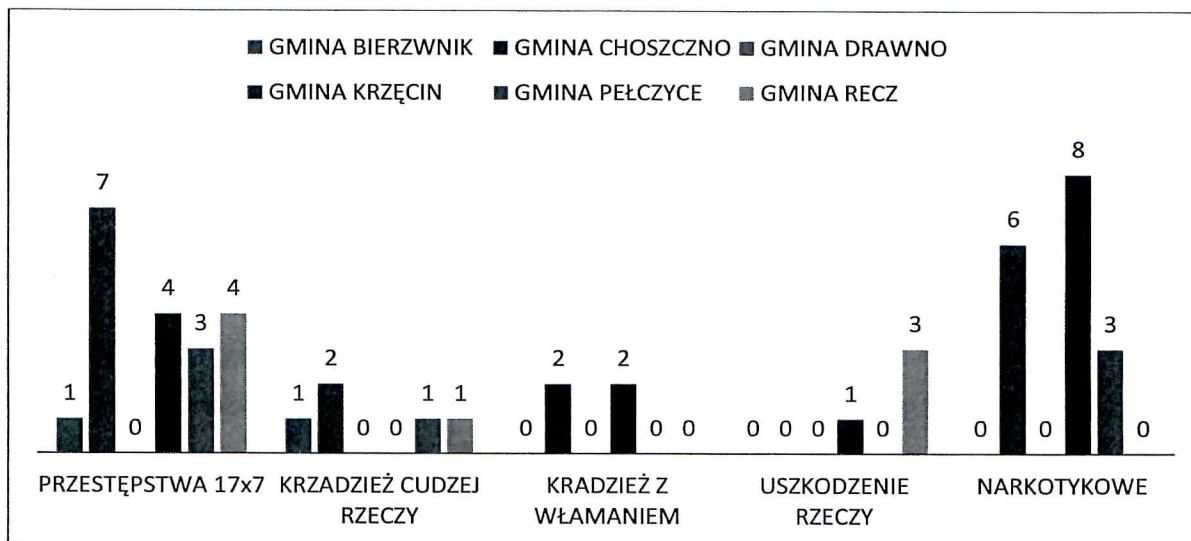
Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego Komendanta Powiatowego Policji za rok 2012, 2013, 2014, 2015

Tabela nr 24 Charakterystyka popełnionych wykroczeń na terenie powiatu choszczeńskiego w 2015 roku

	Powiat choszczeński	Gmina Bierzwnik	Gmina Choszczno	Gmina Drawno	Gmina Krzęcin	Gmina Pełczyce	Gmina Recz
Nieletni sprawcy wykroczeń	4	2	0	0	0	0	0
Ilość czynów w kategorii wykroczeń	4	2	0	0	0	0	0

Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego Komendanta Powiatowego Policji za rok 2015

Wykres Nr 14 Przystępstwa popełnione przez osoby nieletnie w 2015 roku na terenie powiatu choszczeńskiego

Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego Komendanta Powiatowego Policji za rok 2015

Na przestrzeni ostatnich kilku lat ujawniono spadek ilości ujawnionych nieletnich sprawców czynów karalnych oraz popełnionych przestępstw. Większość tych zdarzeń nie miały spektakularnego przebiegu, wymuszane były drobne kwoty pieniędzy lub dokonywano drobnych kradzieży, a także dotyczyły uszkodzenia mienia czy kierowanie rowerem pod wpływem alkoholu. Zachowanie te jednak należy potraktować jako dokuczliwe i demoralizujące, niekrotnie wpływające na jakość i komfort życia. Liczba ujawnionych czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w porównaniu z rokiem 2014 spadła, bowiem w roku 2015 ujawniono ich 42, natomiast w 2014 – 149.

Z ankiety przeprowadzonej wśród dzieci i młodzieży klas VI Szkół Podstawowych oraz uczniów klas II i III Gimnazjum wynika, że 1/3 ankietowanych uczniów nie czuje się na terenie szkoły bezpiecznie, a niespełna 60 % odpowiedziało, że czują się bezpiecznie, a prawie 10% nie wyraziło swojego zdania. Szczegółowe wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 15 Bezpieczeństwo w szkołach na terenie Gminy Bierzwnik

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Wśród respondentów, którzy wskazali, że obawiają się czegoś na terenie placówek edukacyjnych największa ilość wskazała, że czują największy strach przed poniżeniem lub ośmieszeniem ze strony kolegów (48%), pobicia (22%), wymuszenia pieniędzy (12%), usłyszenia złej opinii na swój temat (18%).

Wykres nr 16 Wykaz najczęstszych obaw uczniów

Aby polepszyć poczucie bezpieczeństwa należy:

- Podnieść świadomość społeczeństwa dotyczącą przyczyn i skutków przestępczości, zagrożeń z niej wynikających, zapobiegania popełnieniu przestępstw poprzez działalność informacyjną oraz kontynuowaniu programów prewencyjnych i tworzeniu nowych wynikających z aktualnych potrzeb,
- Położyć nacisk na edukację dzieci i młodzieży w celu wypracowania właściwych postaw w sytuacji zagrożenia oraz szybkiego rozpoznawania i reagowania;
- Dążyć do poczucia wzrostu zaufania do instytucji służących pomocą, w tym także Policji, w tym celu konieczne jest zwiększenie nakładów finansowych na działalność prewencyjną Policji, w szczególności na profilaktykę wśród dzieci i młodzieży (działania te zapobiegają szerzeniu się demoralizacji i patologii społecznych, wkraczaniu na drogę przestępczą, a co za tym idzie, wykluczeniu społecznemu).

V. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. ANALIZA BADANIA ANKIETOWEGO

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych nie powinna powstawać jedynie w oparciu o opinie i przemyślenia decydentów Gminy, ale przy jej formułowaniu należy przede wszystkim brać pod uwagę potrzeby oraz dążenia do rozwiązywania problemów społecznych całej społeczności lokalnej.

W związku z powyższym, w prace nad Strategią zaangażowano mieszkańców Gminy Bierzwnik, zakładając, że wspólnie w ten sposób wypracowany dokument strategiczny znajdzie pełną akceptację zarówno mieszkańców, jak i reprezentującej ich Radę Gminy.

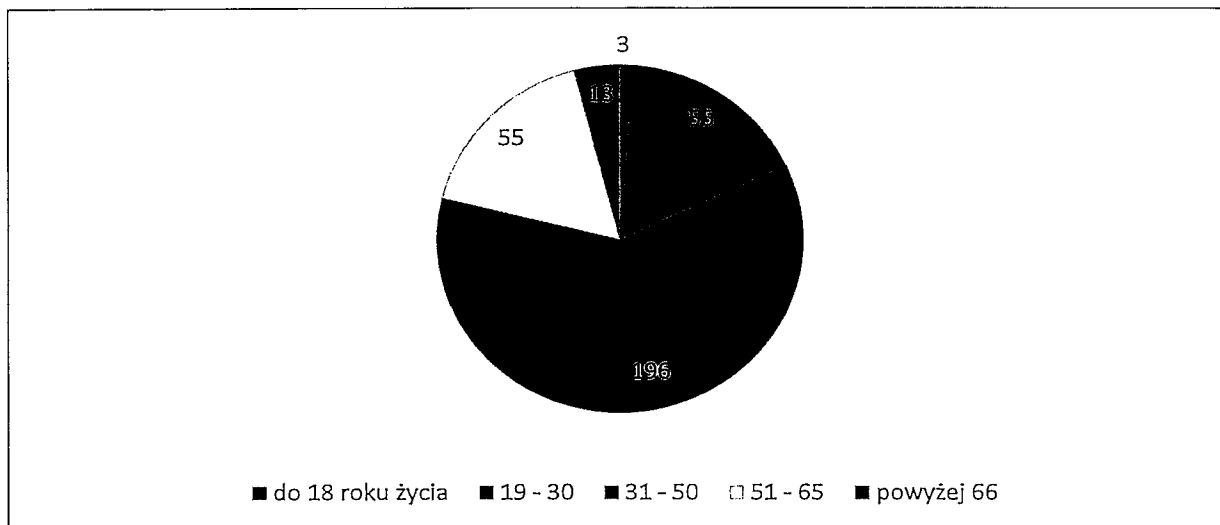
Aby zagwarantować aktywny udział społeczności lokalnej w procesie nakreślenia strategicznych kierunków rozwiązywania aktualnych i zapobiegania powstawaniu kolejnych problemów natury społecznej, przeprowadzono badanie ankietowe.

Proces badania opinii społecznej przeprowadzono od lutego do września 2016r. Mieszkańcy byli szeroko informowani o trwających pracach nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz o możliwości wzięcia udziału w ankiecie. Ostatecznie do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierzwniku wpłynęły 322 wypełnione ankiety. Wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły 79,81 % badanych osób. Jeśli chodzi o wiek osób biorących udział w badaniu najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 31 – 50 lat, a 9,62 % wskazało, że są osobami niepełnosprawnymi.

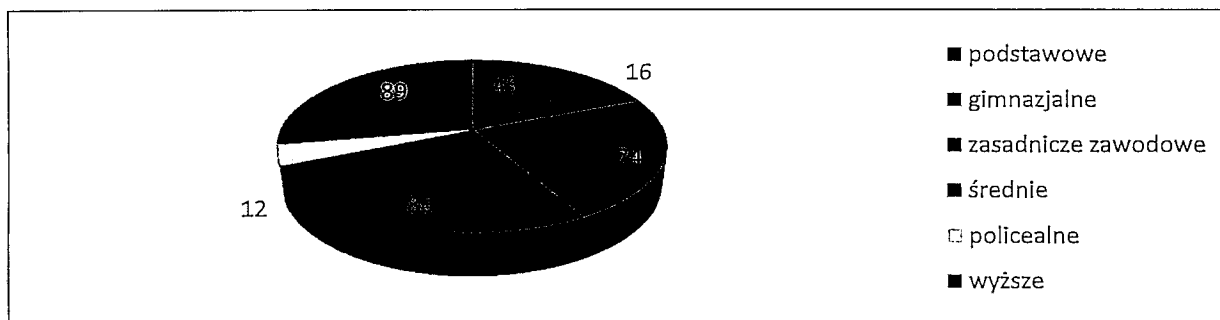
Ankieta składała się z 7 części dotyczących różnych obszarów życia społecznego w Gminie: metryczki, pytań ogólnych na temat respondentów, samorządu lokalnego, ochrony zdrowia, kultury i turystyki, sfery społecznej oraz części dotyczącej ładu, bezpieczeństwa i porządku. Strukturę wieku osób biorących udział w ankiecie przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 17 Struktura grupy wiekowej respondentów ankiety

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Wykres nr 18 Struktura grupy respondentów pod względem wykształcenia

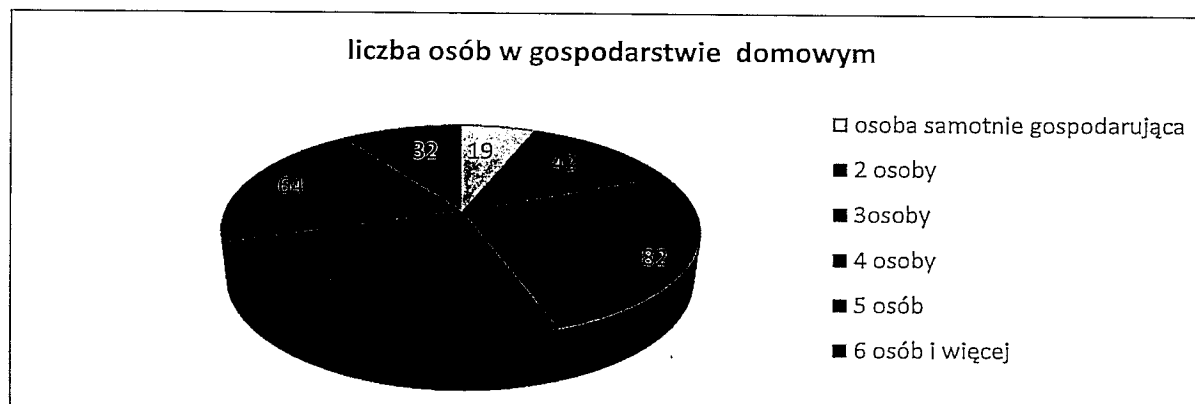
Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Wykres nr 19 Struktura grupy respondentów – status zawodowy

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Wykres nr 20 Struktura gospodarstw domowych grupy respondentów

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

W grupie respondentów przeważały osoby pracujące (51,42%) z wykształceniem wyższym (27,64%) i średnim (26,70%), których gospodarstwa domowe składają się z 3 (25,78%) i 4 (25,47%) osób.

Osoby ankietowane posiadały najczęściej dwoje dzieci (38,20%) i pozostają w związkach małżeńskich (77,33%), a ich głównym źródłem utrzymania jest praca zarobkowa (63,35%), z której uzyskują dochód o przeciętnej miesięcznej wysokości 1001zł do 1750zł (30,12%) oraz od 501 zł do 1000 zł (24,84%), który dla 192 ankietowanych osób (59,63%) nie jest dochodem wystarczającym.

Osoby wypełniające ankiety podały, że znalezienie pracy na terenie Gminy Bierzwnik jest bardzo trudne (54,04%), a głównymi przyczynami braku zatrudnienia jest: mało miejsc pracy

(63,98%), problem z dojazdem do pracy (31,37%) oraz występująca na terenie Gminy Bierzwnik szara strefa zatrudnienia (27,95%).

Kolejnym obszarem, który został poddany badaniu przez ankietowanych był samorząd lokalny. Najważniejsze sfery życia społecznego, na których rozwój wg mieszkańców Gminy Bierzwnik należałoby położyć nacisk przedstawia tabela nr 25.

Tabela nr 25 Sfery życia społecznego wymagające zintensyfikowanych działań

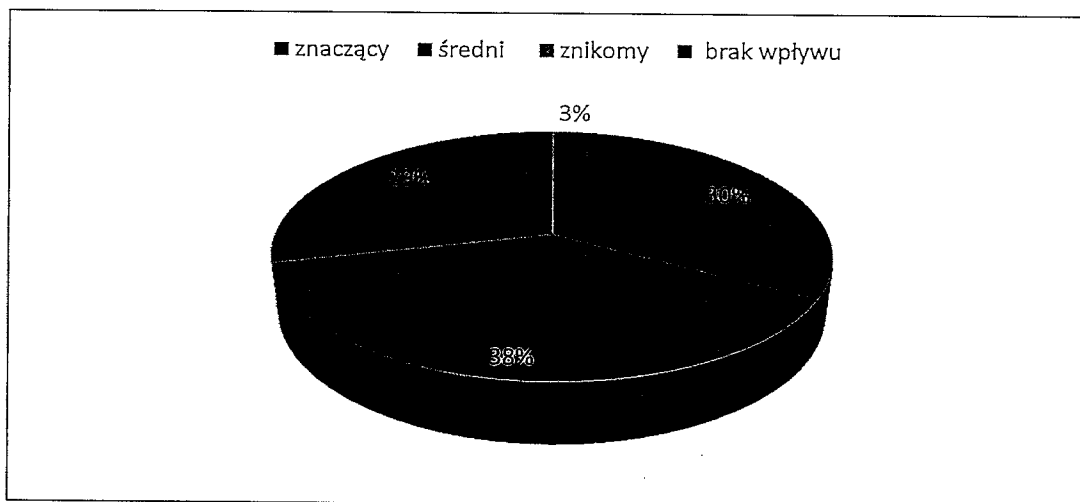
Problem społeczny	Ilość odpowiedzi (%)
Poprawa dostępności do opieki medycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	121 (37,58%)
Rozwój kultury, rozrywki, sportu, rekreacji	68 (21,19%)
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowe)	49 (15,22%)
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działań Policji	26 (8,07%)
Ograniczenie bezrobocia, poprawa sytuacji na rynku pracy	219 (68,01%)
Poprawa jakości życia osób starszych , niepełnosprawnych	71 (22,05%)
Budowa mieszkań socjalnych, komunalnych	69 (21,48%)
Przeciwdziałanie patologiom społecznym (narkomania, alkoholizm, przemoc)	83 (25,78%)
Rozwój wiejskich domów kultury	56 (17,39%)
Aktywizacja społeczna osób starszych	43 (13,35%)
Inwestycję w infrastrukturę (drogową, wodociagową, kanalizacyjną	186 (57,76%)
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie Gminy i promocja regionu	75 (23,29 %)
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń) prowadzących działalność niezarobkową	31 (9,63%)
Potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci	42 (13,04%)
Inne: (odpowiedzi podawane przez ankietowanych): - brak oświetlenia w miejscowościach, - brak parkingów przy jeziorach znajdujących się w lesie, - brak komunikacji publicznej,	

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Jak wynika z powyższej tabeli najwięcej osób zwróciło uwagę na problem bezrobocia w Gminie Bierzwnik - 68,01 % ankietowanych, poprawę infrastruktury drogowej, wodno – kanalizacyjnej (57, 76%) oraz niewystarczający dostęp do usług medycznych , a także wprowadzenie gminnych programów profilaktycznych na terenie Gminy Bierzwnik (37,58%). Najmniej, bo 8,07% ankietowanych wskazało na poprawę bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działań Policji.

Poniższy wykres obrazuje odpowiedzi ankietowanych na pytanie dotyczące wpływu mieszkańców na sprawy lokalne oraz decyzje władz.

Wykres nr 21 Wpływ mieszkańców na sprawy lokalne oraz decyzje władz

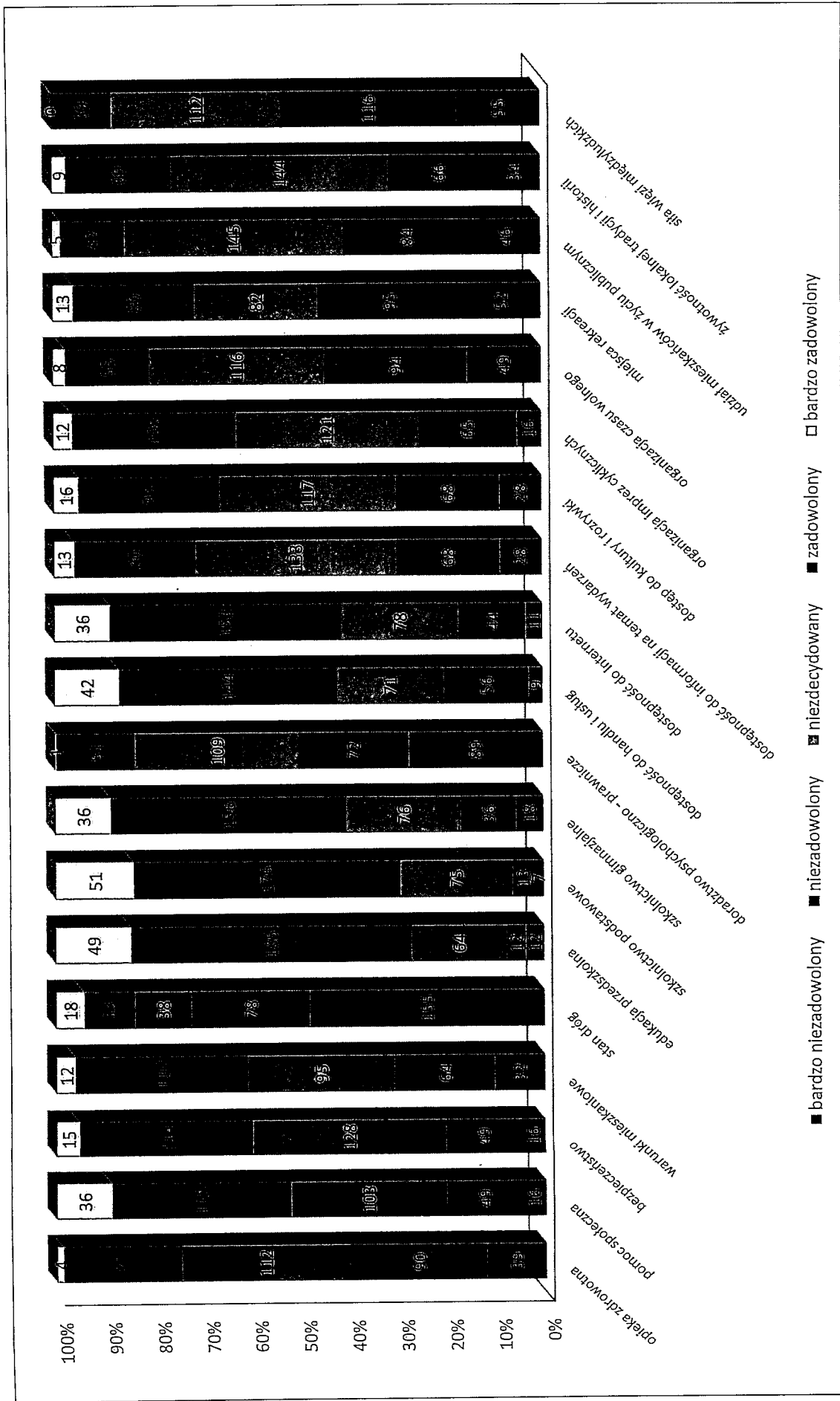

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Ponad 1/3 ankietowanych mieszkańców Gminy Bierzwnik uważa, że mają znikomy wpływ na sprawy lokalne oraz decyzje władz, także 30 % respondentów podało, że ich wpływ jest średni, a 29 % uważa, że nie mają żadnego wpływu na kwestie decyzyjne, tylko 3% wskazało, że ich wpływ jest znaczący.

Kolejne pytanie dotyczyło warunków życia w Gminie Bierzwnik. Najwyżej przez osoby ankietowane zostało ocenione szkolnictwo na terenie Gminy Bierzwnik, a także poziom opieki społecznej, dostępność do handlu i usług oraz Internetu. Za największą bolączkę respondenci uznali stan dróg w Gminie Bierzwnik.

Wykres nr 22 Szczegółowe zestawienie warunków życia w Gminie Bierzwonik

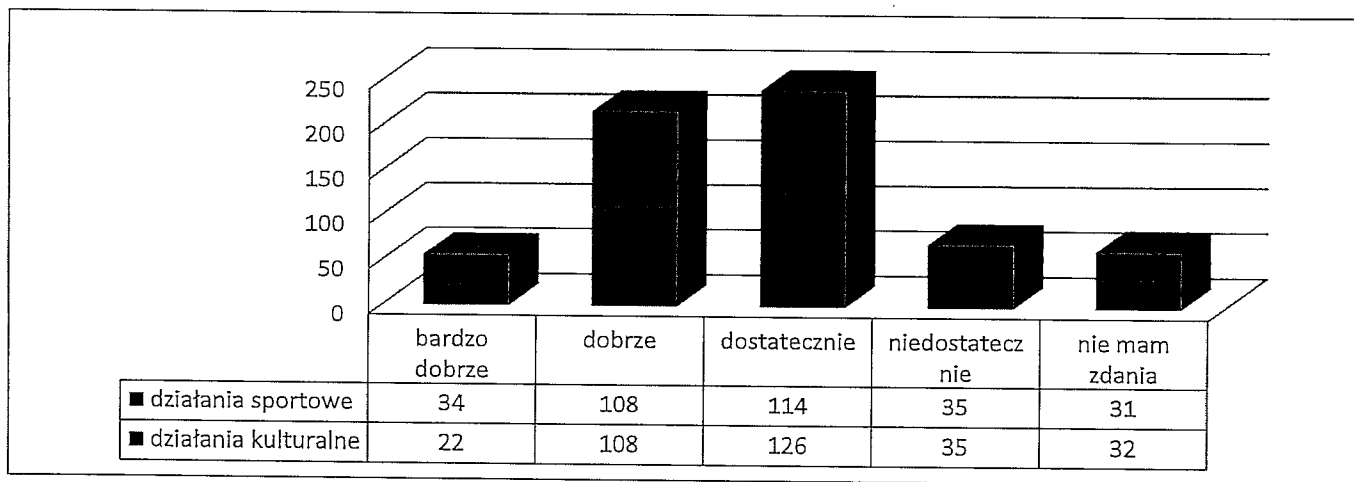
Kolejna część ankiety dotyczyła ochrony zdrowia, a w pierwszym pytaniu tej sfery życia mieszkańcy oceniali dostęp do usług medycznych. Tylko 3,73% respondentów uważa, że dostęp do usług medycznych oferowany przez lekarzy jest na bardzo dobrym poziomie, 17,7%, że na dobrym, a 68,01 % uważa, że poziom usług jest dostateczny. W tej kwestii 10,56% ankietowanych nie wyraziło swojego zdania.

Respondenci wskazali, że na terenie Gminy Bierzwnik ograniczony dostęp jest w szczególności do następujących lekarzy specjalistów (78,26%): ginekolog, okulista, neurolog, dermatolog, chirurg, rehabilitant, alergolog.

W celu poprawy zdrowia mieszkańców 69,86 % ankietowanych wskazało na lepszy do specjalistycznej służby zdrowia oraz 46,58 % podkreśliło zasadność organizowania badań profilaktycznych na terenie Gminy Bierzwnik.

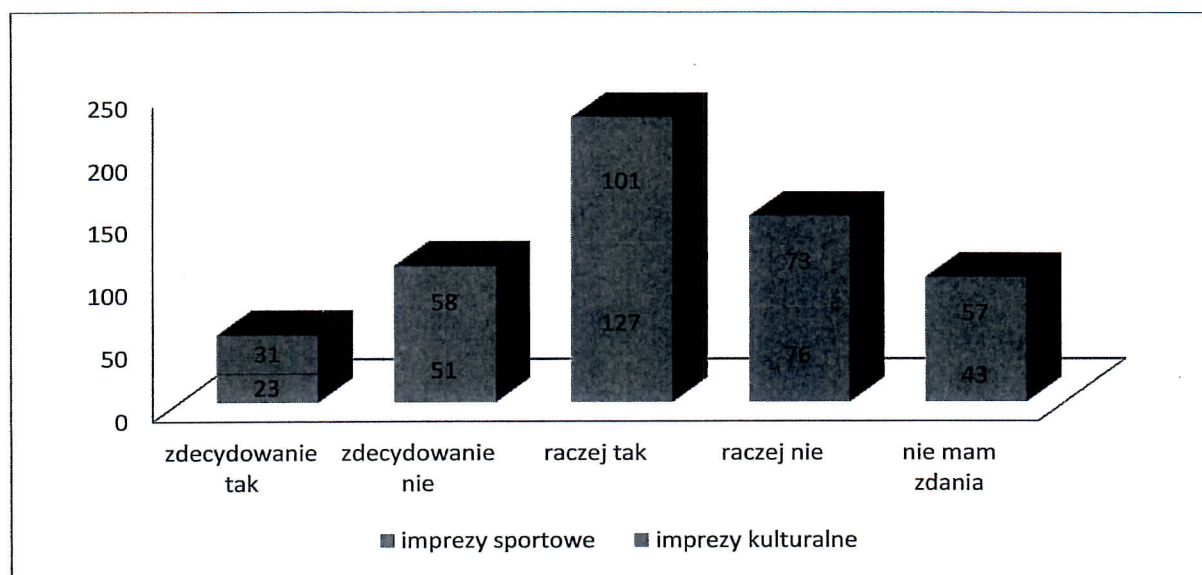
Następna część ankiety dotyczącej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Bierzwnik dotyczyło obszaru kulturalnego oraz turystyki. Pierwsze pytanie miało na celu ustalenie jak oceniane są działania kulturalne oraz sportowe organizowane w Gminie Bierzwnik. Poniższe wykresy szczegółowo przedstawiają opinię ankietowanych na temat działań kulturalnych i sportowych.

Wykres nr 23 Poziom organizowanych działań kulturalnych i sportowych

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Wykres 24 Czy liczba imprez kulturalnych i sportowych organizowanych przez Gminę jest wystarczająca?

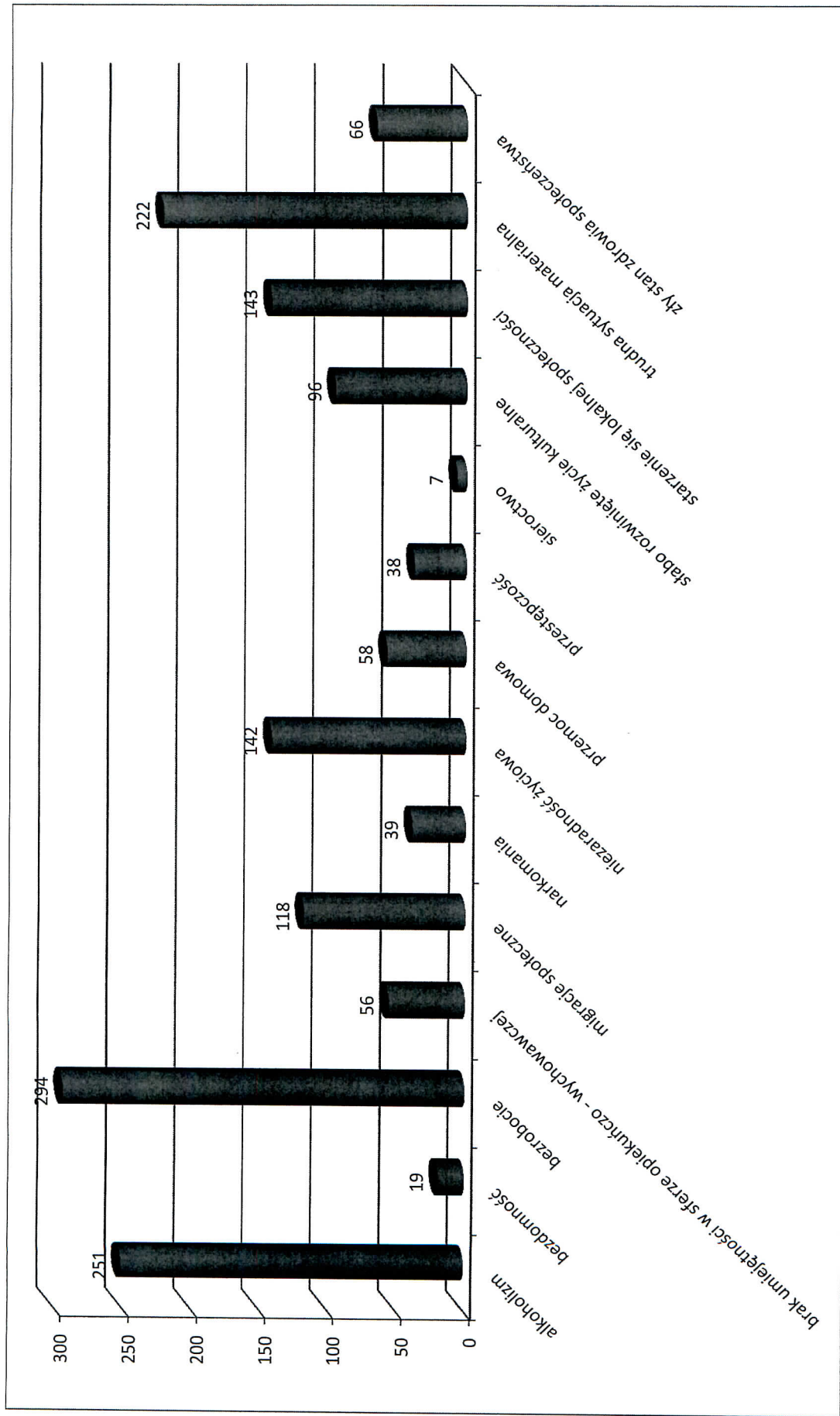
Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Jak wynika z powyższej analizy danych ankietowani ocenili podejmowane działania na rzecz kultury i sportu na poziomie dobrym oraz dostatecznym, a najczęstszą odpowiedzią wskazywaną przez respondentów dotyczącą liczby organizowanych imprez kulturalnych jak i sportowych była odpowiedź „raczej tak”.

Kolejne pytanie dotyczyło promocji atrakcji turystycznych znajdujących się na terenie Gminy Bierzwnik. Zdecydowana większość ankietowanych osób wskazała, że podejmowana działania są niewystarczające 51,24%, a 32,60% nie wyraziło na ten temat swojego zdania, tylko 16,16% odpowiedziało, że dotychczasowe działania na rzecz promocji atrakcji turystycznych są wystarczające.

W kolejnej części ankiety respondenci oceniali sferę społeczną na terenie Gminy Bierzwnik. Pierwsze pytanie dotyczące tego obszaru badania dotyczyło problemów społecznych występujących na terenie Gminy. Ankietowani mogli wskazać ich zdaniem 5 problemów występujących na naszym terenie. Większość ankietowanych uznała, że do najczęściej występujących problemów w Gminie Bierzwnik należą: bezrobocie (91,3%), alkoholizm (77,95%), trudna sytuacja materialna (68,94%), niezaradność życiowa (44,1%) oraz starzenie się lokalnej społeczności (44,41%). Poniższy wykres ukazuje szczegółowe zestawienie problemów najczęściej wskazywanych przez ankietowanych. Następnie to pytanie zostało uszczegółowione i ankietowani mieli określić najczęściej występujące problemy dotyczące rodziny, osoby starsze oraz dzieci i młodzież.

Wykres nr 25 Problemy społeczne występujące w Gminie Bierzwnik w skali lokalnej

W następnym pytaniu ankietowani wybierali problemy najczęściej dotyczące dzieci i młodzież w Gminie Bierzwnik. Podobnie jak w poprzednim pytaniu możliwe było wskazanie 5 odpowiedzi. Według ankietowanych należą do nich brak kontroli rodziców (78,26%), bezproduktywne spędzanie czasu wolnego (74,53%), palenie papierosów (58,7%), brak wsparcia ze strony rodziców (53,48%). Szczegółowe zestawienie wskazywanych przez respondentów negatywnych zjawisk o zasięgu lokalnym dotyczących dzieci i młodzieży przedstawia tabela nr 26.

Tabela nr 26 Problemy dzieci i młodzieży w Gminie Bierzwnik

Jakie negatywne zjawiska dotyczą dzieci i młodzież zamieszkującą teren Gminy Bierzwnik?		
Problem	Ilość odpowiedzi	Ilość odpowiedzi (%)
Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego	240	74,53
Brak kontroli rodziców	252	78,26
Brak wsparcia ze strony rodziców	169	52,48
demoralizacja	96	29,81
Eurosieroctwo	73	22,67
Przemoc domowa	40	12,42
Przemoc rówieśnicza	138	42,86
Przestępczość	29	9,00
Trudna sytuacja materialna	169	52,48
Używanie alkoholu	149	46,27
Palenie papierosów	189	58,70
Używanie pozostałych substancji psychoaktywnych	69	21,43
Zaniedbanie socjalne (nieodżywienie, brak odpowiedniej higieny, itp.)	48	14,91
Zły stan zdrowia	37	11,49

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Następne pytanie dotyczyło problemów i niepożądanych zjawisk dotyczących osób starszych na naszym terenie. W tym pytaniu ankietowani mogli wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi. Do najczęściej wskazywanych problemów respondenci zaliczyli: samotność (67,39%), trudną sytuację materialną (56,83%) oraz zły stan zdrowia (53,42%).

Tabela nr 27 Problemy osób starszych w Gminie Bierzwnik

Problem	Ilość odpowiedzi	Ilość odpowiedzi (%)
Brak opieki ze strony rodziny	134	41,61
Niezaradność życiowa	100	31,06
Przemoc	16	4,97
Samotność	217	67,39
Trudna sytuacja materialna	183	56,83
Używanie alkoholu	57	17,70
Zły stan zdrowia	43	13,35
Inne: (wskazane przez ankietowanych) - brak oferty spędzania czasu wolnego, - niewystarczający zakres usług opiekuńczych, - ograniczony dostęp do opieki medycznej, - trudności z samoobsługą	29	9,00

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

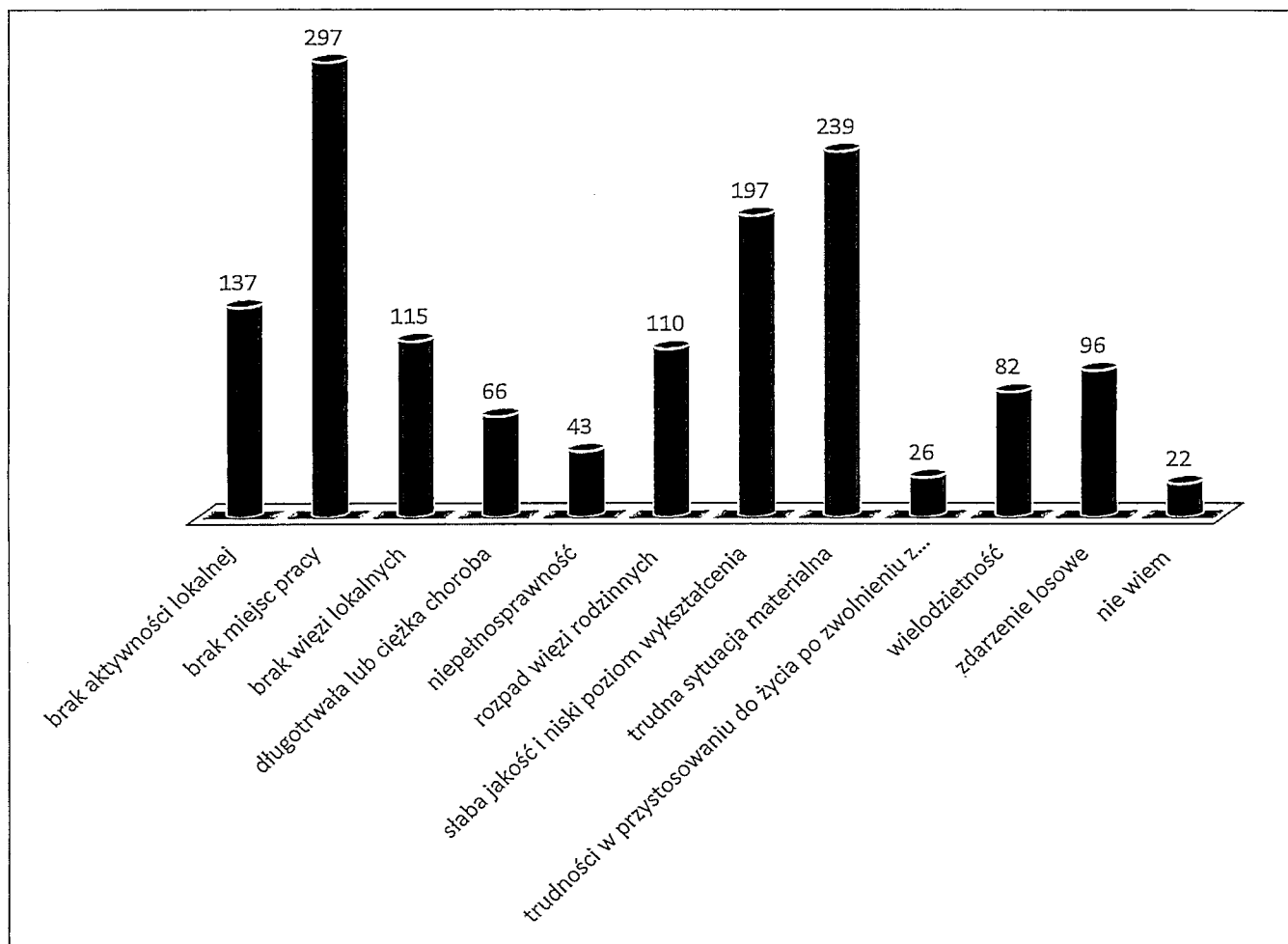
Jeżeli chodzi o zakres problemów dotyczących rodziny ankietowani wskazali bezrobocie, trudną sytuację materialną, emigrację zarobkową, używanie alkoholu, konflikty w rodzinie.

Tabela nr 28 Problemy rodzin w Gminie Bierzwnik

Jakie problemy najczęściej dotyczą rodziny w Gminie Bierzwnik?		
Problem	Ilość odpowiedzi	Ilość odpowiedzi %
Bezrobocie	283	87,89
Emigracja zarobkowa	212	65,84
Niewydolność opiekuńczo - wychowawcza	111	34,47
Konflikty w rodzinie	157	48,76
Przemoc w rodzinie	56	17,39
Rozpad rodziny	99	30,75
Trudna sytuacja materialna	232	72,05
Używanie alkoholu	181	56,21
Używanie pozostałych substancji psychoaktywnych	30	9,32
Zły stan zdrowia	43	13,35
Nie wiem	29	9,00

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli wskazać przyczynę problemów społecznych występujących w skali lokalnej, podobnie jak w pytaniu poprzednim osoby mogły wskazać maksymalnie 5 odpowiedzi. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią było brak miejsc pracy (92,23%), trudna sytuacja materialna (74,22%), słaba jakość i niski poziom wykształcenia (61,18%). Poniższy wykres przedstawia wszystkie odpowiedzi wskazane przez osoby ankietowane, które są przyczyną problemów społecznych.

Wykres nr 26 Przyczyna problemów społecznych w skali lokalnej

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

W ankiecie została też poddana badaniu kwestia oferty pomocowej świadczonej przez lokalne instytucje i organizacje działające w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia. Ankietowani wskazali, że do obszarów, w których należałoby zintensyfikować działania

należą: bezrobocie, trudna sytuacja materialna rodzin, starzenie się lokalnej społeczności, migracje społeczne i uzależnienia.

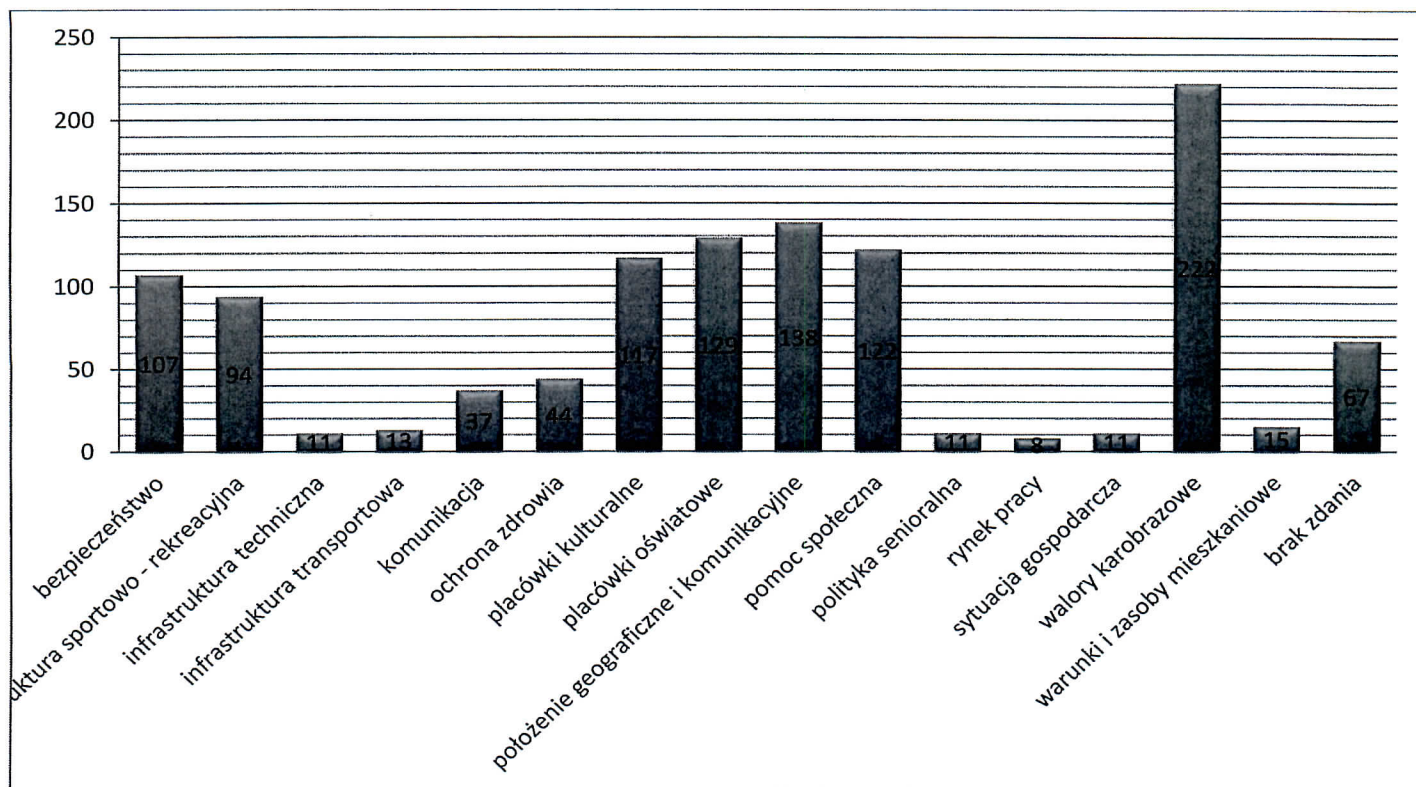
Tabela nr 29 Obszary wymagające zintensyfikowania działań

Proszę wskazać 5 obszarów, w których, Pana/Pani zdaniem oferta pomocy świadczonej przez lokalne instytucje i organizacje działające w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia jest <u>niewystarczająca</u> :		
Obszar	Ilość odpowiedzi	Ilość odpowiedzi %
Bezdomność	61	18,94
Bezrobocie	243	75,47
Brak umiejętności w sferze opiekuńczo – wychowawczej	83	25,78
Przemoc	76	23,60
Sieroctwo	19	5,9
Starzenie się lokalnej społeczności	152	47,20
Trudna sytuacja materialna	203	63,04
Migracje społeczne	131	40,68
Uzależnienia	137	42,54
Zdrowie	126	39,13
Nie wiem	24	7,45

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Ostatnie pytanie w tej części ankiety wymagało od respondentów wskazania atutów naszej Gminy. Osoby wypełniające ankietę mogły wskazać maksymalnie 5 odpowiedzi. Do najczęstszych odpowiedzi należą: walory krajobrazowe (68,94%), położenie geograficzne i komunikacyjne (42,86%), placówki oświatowe (40,06%), pomoc społeczna (37,89%), bezpieczeństwo (33,23%).

Wykres 27 Atuty Gminy Bierzwnik

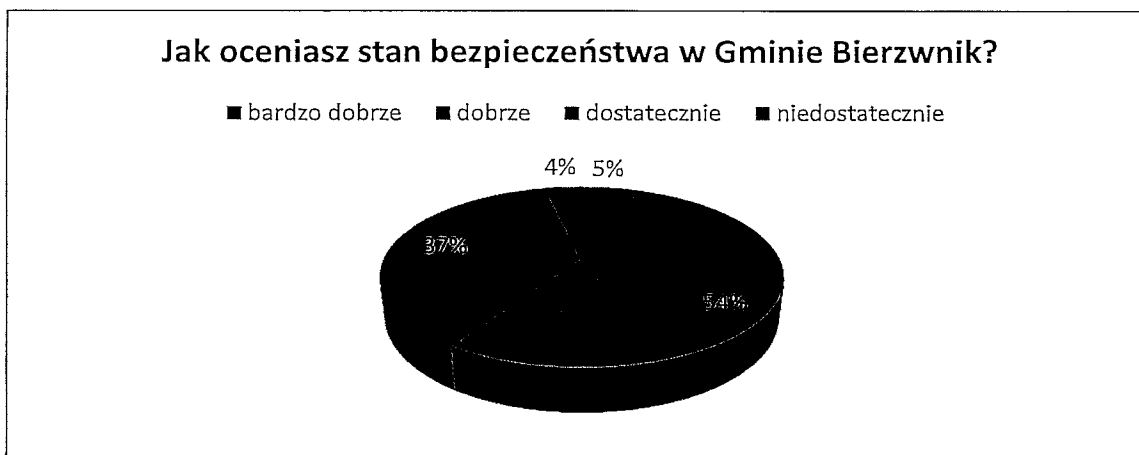

Źródło: dane ankiety, opracowanie własne

Ostatnia część ankiety miała na celu zdiagnozowanie obszaru dotyczącego ładu, bezpieczeństwa i porządku na terenie Gminy Bierzwnik. Ta część zawierała 3 pytania – 2 zamknięte oraz jedno otwarte. W pierwszym pytaniu respondenci mogli ocenić stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Bierzwnik.

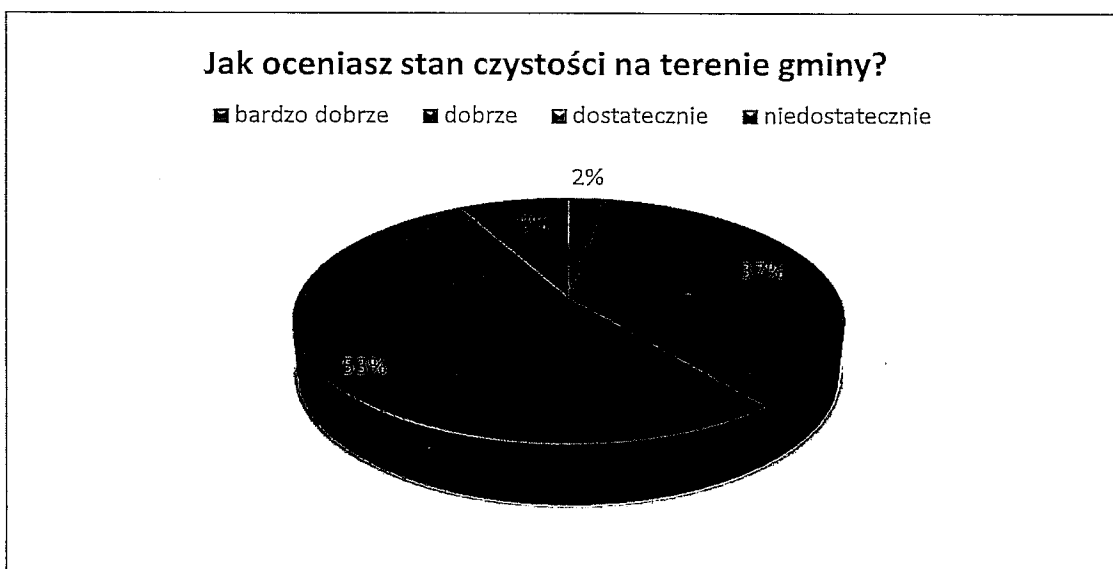
Ankietowani ocenili stan bezpieczeństwa na poziomie dobrym 54,04%. Natomiast stan czystości na terenie Gminy Bierzwnik ankietowani ocenili na poziomie dostatecznym – 53,42%.

Wykres 28 Stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Bierzwnik

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

Wykres nr 29 Stan czystości na terenie Gminy Bierzwnik

Źródło: dane ankietowe, opracowanie własne

2. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jaki się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Analiza SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

ANALIZA MOCNYCH STRON – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony polityki społecznej, należyście wykorzystane będą sprzyjać

ANALIZA SŁABYCH STRON – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony polityki społecznej, nie wyeliminowane będą ją osłabiać

SZANSE – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystywane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych

ZAGROŻENIA – uwarunkowania zewnętrzne, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązania problemów społecznych

Źródło: opracowanie własne

Analiza SWOT, przeprowadzona podczas spotkania z zespołem ds. opracowywania strategii, pozwoliła na syntetyczne ujęcie pozytywnych i negatywnych cech Gminy w zakresie pomocy społecznej oraz wyeksponowała możliwe czynniki zewnętrzne, które mogą wywrzeć duży wpływ na rozwój tego obszaru. Dodatkowo analiza zawiera wnioski z przeprowadzonych konsultacji ze społecznością lokalną.

SILNE STRONY

- dobrze zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej;
- działalność instytucji pracujących na rzecz osób potrzebujących;
- ścisła współpraca pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej;
- wykwalifikowana i kompetentna, stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej;
- ogólnie dostępna oferta pomocy i różnorodność form wsparcia w zakresie bezrobocia, uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych problemów dotyczących

mieszkańców;

- dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje;
- dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej;
- otwartość ośrodka pomocy społecznej i samorządu gminnego na współpracę z lokalną społecznością;
- wdrażanie programów i projektów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów mieszkańców (programy profilaktyczne);
- atrakcyjna przestrzeń publiczna/infrastruktura umożliwiająca aktywność kulturalną;
- prężnie działające świetlice wiejskie;
- świadomość władz gminnych w zakresie potrzeb sektora pomocy społecznej;
- duża ilość działań promujących i integrujących środowisko lokalne z osobami wykluczonymi, niepełnosprawnymi i starszymi (festyny, spotkania przedwigilijne, itp.);
- stałe środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych;
- korzystne warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki;
- korzystne warunki krajobrazowe i klimatyczne do organizacji wypoczynku i rekreacji;
- brak przemysłu silnie niszczącego środowisko;

SŁABE STRONY

- wysoki poziom bezrobocia w szczególności długotrwałego;
- niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii;
- postępujące zubożenie społeczeństwa;
- niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców;
- niewystarczająca oferta socjalna dla rodzin;
- niewystarczający system informacyjny, koordynacji i współpracy między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi;
- niska świadomość społeczna na temat problemów społecznych
- istnienie szarej strefy zatrudnienia;
- niski dostęp do poradnictwa specjalistycznego;
- brak nawyków do korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego;
- zbyt mała aktywność w zakresie organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych;
- niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla dzieci i młodzieży zagrożonej demoralizacją;
- brak programów socjoterapeutycznych w funkcjonujących świetlicach wiejskich;
- ograniczona ilość środków finansowych na pomoc i wsparcie dziecka i rodziny;
- ograniczone zasoby mieszkaniowe Gminy, brak mieszkań chronionych;
- brak poradni rodzinnych;
- niekorzystne zmiany demograficzne: wzrost liczby osób w wieku emerytalnym,
- mała aktywność społeczna osób zagrożonych wykluczeniem;
- słaby dostęp do usług transportowych, wykluczenie komunikacyjne małych miejscowości Gminy;
- niedostateczny rozwój infrastruktury drogowej, kanalizacyjnej;

- brak średnich i dużych firm, będących potencjalnym miejscem zatrudnienia;
- niewystarczająca baza leczenia odwykowego;
- brak organizacji pozarządowych na terenie Gminy Bierzwnik zajmujących się eliminowaniem problemów społecznych;
- bariery architektoniczne utrudniające codzienne funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym;
- brak oferty zagospodarowania czasu wolnego osobom starszym

SZANSE

- edukacja społeczna w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie postrzegania problemów społecznych
- wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej;
- tworzenie systemu wsparcia dla osób i rodzin będących w sytuacjach kryzysowych poprzez łączenie działań różnych instytucji i organizacji;
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych – fundusze unijne;
- wykorzystanie potencjału osób starszych i niepełnosprawnych;
- wdrażanie programów wspierania zatrudnienia oraz narzędzi ekonomii socjalnej;
- stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki społecznej;
- zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnień;
- rozwój nowych form pomocy osobom wykluczonym oraz alternatywnych form zatrudnienia;
- zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania osób korzystających z pomocy społecznej;
- wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę i jej funkcjonowanie,
- rozwijający się wachlarz instrumentów prawnych w zakresie pomocy społecznej;
- korzystne położenie gminy, w szczególności atrakcyjne położenie w środowisku przyrodniczym stwarzające możliwości turystycznej promocji Gminy;

ZAGROŻENIA

- alienacja społeczna;
- preferowanie konsumpcyjnego stylu życia;
- ubożenie społeczeństwa i osłabienie się funkcji opiekuńczej rodziny
- niekorzystne zjawiska demograficzne – starzenie się społeczeństwa;
- brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości wykształcenia;
- rosnące bezrobocie;
- niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej;
- niewydolność systemu wymiaru sprawiedliwości;
- niechęć pozyskiwania środków na realizację projektów z zakresu polityki społecznej wynikająca z trudności ich realizacji;

- brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny z dysfunkcjami;
- rosną ilość rodzin z wieloma problemami;
- uzależnienie rodzin od systemu pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy” oraz wyuczzonej bezradności;
- brak dostatecznych środków finansowych na walkę z problemami społecznymi;
- migracja w celach zarobkowych;
- obniżający się wiek inicjacji seksualnej, alkoholowej, narkotycznej oraz tytoniowej;
- łatwy dostęp dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych i alkoholu;
- zlecanie nowych zadań Gminie bez pokrycia finansowego ze środków centralnych
- skupianie zaangażowania w rozwiązywaniu problemów społecznych wyłącznie na liderach
- wysoki stopień rozwarstwienia społecznego;
- niewielkie zainteresowanie osób z niskimi kwalifikacjami zawodowymi szkoleniami w celu podwyższenia kwalifikacji oraz nabycia doświadczenia zawodowego;

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza szczegółowa została przeprowadzona w następujących obszarach:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko, młodzież
- uzależnienia i przemoc w rodzinie,
- osoby starsze i niepełnosprawne
- przestępczość.

OBSZAR UBÓSTWO I BEZROBOCIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań, przy współpracy z PUP, na rzecz ograniczenia bezrobocia w gminie, m.in. organizowanie kursów i staży umożliwiających nabycie doświadczenia zawodowego i przekwalifikowania - upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach - prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - dysponowanie zbyt niskimi, w stosunku do potrzeb środkami zewnętrznymi przeznaczanymi na przeciwdziałanie ubóstwu; - brak działań służących marginalizowaniu zjawiska zatrudnienia „na czarno”; - ograniczenia w komunikacji, utrudnienia w dojeździe do pracy, w szczególności zmianowej; - brak działalności Centrum Integracji Społecznej lub Klubu Integracji Społecznej; - brak organizacji pozarządowych na terenie

osób bezrobotnych;	Gminy Bierzwnik działających na rzecz osób bezrobotnych; - ograniczona liczba nowotworzonych miejsc pracy na terenie Gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - aktywne poszukiwanie pracy przez osoby bezrobotne, posiadanie aktualnej wiedzy na temat pojawiających się ofert pracy; - możliwość podejmowania prac sezonowych; - możliwość ograniczenia bezrobocia dzięki zewnętrznym środkom finansowym; - wzrost miejsc pracy poprzez pozyskanie nowych inwestorów; 	<ul style="list-style-type: none"> - postępowanie zjawiska dziedziczenia biedy i bezrobocia - brak chęci zmian wśród osób długotrwale bezrobotnych - wzrost poziomu bezrobocia wśród osób 45+ - brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych; - wzrost poziomu nielegalnego zatrudnienia; - ograniczony potencjał inwestorów; - ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na terenie Gminy przez młodzież kończącą edukację
OBSZAR RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży; - oferta pomocy rodzinie oferowana przez instytucje działające na terenie Gminy, - dobra dostępność do szkół podstawowych i gimnazjum w Gminie; - prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin, zatrudnienie asystenta rodziny; - efektywna praca socjalna; - analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży; - prowadzenie działań zmierzających 	<ul style="list-style-type: none"> - brak miejsc opieki dla dzieci do lat 3; - utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w Gminie; - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; - zbyt duża liczba zadań obarczająca pracowników socjalnych; - brak specjalistycznych analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży; - brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży; - brak miejsc spotkań;

<p>do zwiększenia poziomu nauczania;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowego trybu życia; 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - istnienie warunków do prowadzenie efektywnej pracy socjalnej - skoordynowanie działań wszystkich instytucji działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, co pozwoli na poprawę ich skuteczności - dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin i dzieci - rozszerzenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymująca się liczna rodzin dysfunkcyjnych - wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego
OBSZAR UZALEŻNIENIA, PRZEMOC W RODZINIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie pomocy psychologicznej i prawnej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie - prowadzenie diagnostyki osób uzależnionych, kierowanie na leczenie odwykowe - prowadzenie działań edukacyjno – szkoleniowych w zakresie uzależnień - prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego 	<ul style="list-style-type: none"> - brak dostępu do terapii dla sprawców przemocy - brak grup wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy - zbyt małe zaangażowanie we współpracę służb medycznych - brak modelu efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - ograniczone środki finansowe na poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie - długi okres oczekiwania na skierowanie do zamkniętych placówek leczenia odwykowego - niewielki odsetek osób zachowujących abstynencję po zakończeniu terapii odwykowej

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychologicznego i prawnego - rozwój form pracy socjalnej w zakresie profilaktyki uzależnień - promocja zdrowego stylu życia 	<ul style="list-style-type: none"> - obniżenie wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej - ograniczona liczba kadry pracującej z osobami uzależnionymi, sprawcami przemocy i osobami doświadczającymi przemocy - wzrost liczny osób, co do których zachodzi potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych - postrzeganie uzależnienia jako choroby zawinionej, której należy traktować pobocznie - niedostrzeganie konsekwencji niepodejmowania działań w zakresie profilaktyki uzależnień (bezrobocie, bezradność, przemoc, przestępczość, niewydolność wychowawcza_
OBASZAR OSOBY STARSZE I NIEPEŁNOSPRAWNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki na osobami niepełnosprawnymi i starszymi - kierowanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej - prowadzenie działań na rzecz aktywność społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - systematycznie zwiększająca się populacja osób starszych - brak działań umożliwiających osobom niepełnosprawnym i starszym podejmowania bądź kontynuowania aktywności zawodowej - brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych i starszych

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy - zaangażowania na szerszą skalę rodzin w sprawowanie opieki na osobami niepełnosprawnymi i starszymi - poprawa poziomu życia osób starszych i niepełnosprawnych - odpowiednia dla potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych infrastruktura - ograniczenie zjawiska marginalizacji osób niepełnosprawnych i starszych - uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy osób starszych i niepełnosprawnych - informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy - podejmowanie współpracy z podmiotami realizującymi działania na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób starszych i niepełnosprawnych wymagających pomocy, opieki i rehabilitacji - ograniczenie przez osoby starsze i niepełnosprawne aktywności społecznej i fizycznej - niski poziom życia osób starszych i niepełnosprawnych - ograniczone środki finansowe na zapewnienie całodobowej opieki osobom starszym - zanik więzi międzypokoleniowych, przerzucenie odpowiedzialności za opiekę nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, długotrwale chorującymi na instytucje
OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDEK PUBLICZNY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - specjalistyczne wyposażenie służb ratunkowych - dobre wykształcenie i przygotowanie pracowników służb ratowniczych - współpraca instytucji związana z bezpieczeństwem - struktura Gminy i liczba mieszkańców sprzyjająca małej anonimowości, ograniczająca przestępczość i zwiększająca wykrywalność 	<ul style="list-style-type: none"> - słaba świadomość odpowiedzialności karnej wśród mieszkańców - słabe mechanizmy kontroli społecznej i działań społecznych będących reakcją na popełniane przestępstwo (zwiększona tolerancja na zachowania nieakceptowane); - niewystarczająca ilość policjantów - niedostateczne oświetlenie niektórych miejscowości, ulic, parkingów i placów na terenie Gminy

<ul style="list-style-type: none"> - niewielki udział nieletnich w popełnianych przestępstwach - wysoka wykrywalność przestępczości - prowadzenie działalności prewencyjnej na terenie placówek oświatowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrastające zagrożenie patologiami społecznymi; - brak systemu monitoringu Gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost wykrywalności i identyfikacji przestępstw i wykroczeń - reagowanie społeczności na zachowania nieakceptowane - wzrost działań prewencyjnych wśród mieszkańców Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost patologii społecznych zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży oraz propagowanie negatywnych wzorców zachowań - wzrost przestępczości wśród nieletnich

3. MISJA GMINY BIERZWNIK

Misja wyraża wartości, jakie w wyniku realizacji Strategii powinno się osiągnąć. Celem misji jest motywowanie, integrowanie i rozbudzanie aspiracji i dążeń. Misja to swego rodzaju przesłanie, którego elementarnym zadaniem jest podtrzymywanie istniejących oraz budowanie nowych, trwałych więzi społecznych pomiędzy członkami społeczności lokalnej.

Gmina z definicji jest wspólnotą samorządową zorientowaną na zaspokojenie potrzeb jej mieszkańców. Polegać ma to nie tylko na dystrybucji dóbr, lecz na tworzeniu możliwości i warunków do wzrostu i rozwoju we wszystkich dziedzinach życia społeczno – gospodarczego w szczególności z uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym.

Apatia i niemożność odnalezienia się w nowej rzeczywistości prowadzą do ciągłego obniżania się zdolności mieszkańców do samodzielnego rozwiązywania napotykanego problemów i uzależnienia się od sformalizowanych procedur pomocy społecznej. Zatem jednym z głównych celów polityki społecznej powinno być wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy samodzielnie potrafili rozwiązać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia.

Niniejszy Dokument skierowany jest do mieszkańców Gminy i ich rodzin, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej, wymagającej interwencji stosownych instytucji i jednostek. Jej

celem ma być pomoc w odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego i autonomicznego funkcjonowania.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych umożliwia racjonalizację polityki społecznej realizowanej na szczeblu lokalnym, definiuje misję oraz wskazuje cele strategiczne i działania, których realizacja powinna przełożyć się na rozwiązanie występujących problemów społecznych.

Zespół przygotowujący Strategię, w toku podejmowanych prac uznał, że misja Gminy Bierzwnik w sferze rozwiązywania problemów społecznych powinna brzmieć następująco:

BIERZWNIK – GMINA RÓWNYCH SZANS ROZWOJU MIESZKAŃCÓW,
WSPIERAJĄCA W SZCZEGÓLNOŚCI LUDZI MŁODYCH I RODZINĘ. GMINA
AKTYWNA, ROZWINIĘTA KULTURALNIE I TURYSTYCZNIE O
ZINTEGROWANYM SYSTEMIE POMOCY OSOBOM ZAGROŻONYM
WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM, KTÓREJ MIESZKAŃCY POTRAFIĄ
ZASPOKOIĆ SWOJE POTRZEBY I RADZIĆ SOBIE Z PROBLEMAMI.

4. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I SZCZEGÓŁOWE, PROPONOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kolejność znajdujących się w Strategii celów głównych i szczegółowych została ustalona ze względu na rozmiar i ważność problemów społecznych w Gminie Bierzwnik, ich uniwersalność oraz konsekwencje braku działań w tym zakresie. Za priorytetowe uznano powstanie spójnego systemu pomocy rodzinom w tym z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

CEL STRATEGICZNY NR 1:

STWORZENIE SPÓJNEGO SYSTEMU WSPARCIA ZAPEWNIĄCEGO GODNE WARUNKI DO ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY WE WSZYSTKICH SFERACH ŻYCIA SPOŁECZNEGO POPRZEZ ZAPOBIEGANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU

CELE OPERACYJNE:

1. Wsparcie osób bezrobotnych w zwiększaniu ich szans oraz aktywności na otwartym rynku pracy

2. Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom. Stworzenie systemu przeciwdziałania uzależnieniom dla osób zagrożonych

3. Skuteczne wspieranie rodzin borykających się z trudną sytuacją finansową oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

4. Wsparcie osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym społeczeństwie.

5. Podejmowanie działań zmierzających do wzrostu poczucia bezpieczeństwa oraz minimalizowania występowania zjawiska przemocy w rodzinie i jej skutków.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu ich szans oraz aktywności na otwartym rynku pracy

1.1.	Opracowanie i realizacja programów służących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
1.2.	Podejmowanie współpracy w zakresie upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa i pośrednictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych i stażach
1.3.	Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie Gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej

2. Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom. Stworzenie systemu przeciwdziałania uzależnieniom dla osób zagrożonych

2.1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin poprzez pomoc psychologiczną (terapia indywidualna, grupowa, rodzinna) oraz prawną.
2.2.	Podejmowanie działań profilaktyczno – edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych służących zmianie postaw i zachowań wobec uzależnień. Promowanie zdrowego stylu życia
2.3.	Monitorowanie sieci punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim
2.4.	Wyrównywanie szans edukacyjno – rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych poprzez wsparcie edukacyjne oraz dofinansowanie zajęć dodatkowych i wyrównawczych

3. Skuteczne wspieranie rodzin borykających się z trudną sytuacją finansową oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

3.1.	Pomoc rodzinom niewydolnym w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez wsparcie finansowe oraz systematyczną pracę socjalną.
3.2.	Organizacja czasu wolnego poprzez planowanie wypoczynku letniego oraz współpracę ze świetlicami wiejskimi w zakresie organizacji zajęć dodatkowych dla dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych
3.3.	Wzmocnienie funkcji asystenta rodziny w celu przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej wpieranych rodzin
3.4.	Stworzenie systemu działania rodzin wspierających w zakresie walki z niezaradnością ekonomiczną i trudnościami w funkcjach opiekuńczych
3.5.	Opracowanie systemu i narzędzi do treningu ekonomicznego dla rodzin mających trudności z dysponowaniem posiadanymi środkami finansowymi
3.6.	Realizacja Programu Wspierania Rodzin w Gminie Bierzwnik oraz stałego jego aktualizacja

4. Wspieranie osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym społeczeństwie.

4.1. Wzrost aktywności społecznej osób starszych oraz niepełnosprawnych poprzez tworzenie dziennych placówek, klubów, grup wsparcia

4.2. Wsparcie rodzin w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi w celu pozostawienia ich w środowisku rodzinnym

4.3. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i starszych

4.4. Organizacja czasu wolnego oraz planowanie imprez lokalnych o charakterze integracyjnym z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych

4.5. Znoszenie barier architektonicznych na terenie Gminy

4.6. Upowszechnianie informacji o prawach, możliwościach, a także oferowanych formach pomocy dedykowanych osobom niepełnosprawnym

4.7. Ułatwienie dostępu osobom niepełnosprawnym i długotrwale chorym do usług medycznych, zabiegów rehabilitacyjnych itp.

5. Podejmowanie działań zmierzających do wzrostu poczucia bezpieczeństwa oraz minimalizowania występowania zjawiska przemocy w rodzinie i jej skutków.

5.1. Wdrożenie systemu monitoringu obiektów i przestrzeni publicznych o szczególnie wysokim stopniu realnego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i/lub zakłócenia porządku publicznego

5.2. Realizacja działań, edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego

5.3. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz stałego jego aktualizacja

5.4. Współpraca międzyinstytucjonalna prowadząca do zapobiegania i powstrzymywania zjawiska przemocy w rodzinie

5.5. Minimalizowanie potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie poprzez zaspokojenie jej potrzeb (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenia rodzinne, świadczenia pracy socjalnej, itp.)

5.6. Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania przemocy domowej

PLANOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ:

Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu ich szans oraz aktywności na otwartym rynku pracy

- wspieranie bezrobotnych w trakcie poszukiwania zatrudnienia;
- stała współpraca z instytucjami rynku pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie Gminy poprzez organizacje prac interwencyjnych i robót publicznych, organizacje prac społecznie użytecznych, promowanie klubów pracy i szkoleń zawodowych oraz zdobywanie środków pozabudżetowych, np. fundusze UE na aktywizację i reintegrację osób bezrobotnych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;
- udzielanie osobom bezrobotnych wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa i wsparcia oraz zapoznawania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy;
- praca socjalna prowadzona na bazie kontraktów socjalnych. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych w celu motywowania ich do poszukiwania pracy;
- Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej;
- pobudzenie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnianiu;
- praca socjalna z rodziną osoby bezrobotnej;
- objęcie pomocą materialną i rzeczową rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;
- dofinansowanie szkoleń zawodowych oraz badań lekarskich osób bezrobotnych;
- tworzenie na terenie Gminy sprzyjającego klimatu dla inwestorów tworzących miejsca pracy;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami rynku pracy w zakresie tworzenia systemu wsparcia osób bezrobotnych i ich najbliższego otoczenia poprzez instrumenty i narzędzia ekonomii społecznej;
- bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemów bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych;
- niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin;
- budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia

PARTNERZY

- GOPS
- UG
- PUP
- Organizacje pozarządowe

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- budżet Gminy
- budżet Powiatu
- budżet Państwa
- środki zewnętrzne
- fundusze UE

CZAS REALIZACJI

- praca ciągła
2016 - 2022

Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom. Stworzenie systemu przeciwdziałania uzależnieniom dla osób zagrożonych

- realizacja zadań przewidzianych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii;
- wprowadzenie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, kuratorów, terapeutów i innych osób pracujących z rodzinami dotkniętymi problemem alkoholowym;
- realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami;
- tworzenie warunków do uspołecznienia oraz aktywizacja edukacyjna osób zagrożonych uzależnieniami;
- wspomaganie organizacji i instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień w celu zwiększenia dostępności do pomocy terapeutycznej oraz poradnictwa specjalistycznego;
- organizowanie oraz wspieranie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin dotkniętych problemami uzależnień i ich dzieci;
- rozszerzenie oferty zajęć kulturalnych dla dzieci i młodzieży zagrożonej prowadzonych w świetlicach wiejskich;
- rozszerzenie oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem zawodowym;
- organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem;
- prowadzenie lokalnych kampanii z udziałem sklepikarzy i handlowców na rzecz zdrowego stylu życia i wychowania w trzeźwości dzieci i młodzieży

PARTNERZY

- GOPS
- GKRPA
- UG
- Placówki oświatowe
- GOK, świetlice wiejskie
- Placówki medyczne
- organizacje pozarządowe
- przedsiębiorcy - sklepikarze i handlowcy

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- budżet Gminy
- budżet Państwa
- środki zewnętrzne
- fundusze UE

CZAS REALIZACJI

- praca ciągła 2016 - 2022

Skuteczne wspieranie rodzin borykających się z trudną sytuacją finansową oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

- długofalowa praca socjalna na bazie kontraktów socjalnych w zakresie odtworzenia i wzmocnienia funkcji rodziny oraz ról rodzicielskich;
- pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych oraz stypendiów
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami;
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem;
- opracowanie i realizacja programów dotyczących wspierania rodziny w kryzysie ze szczególnym naciskiem na rodziny niewydolne wychowawczo;
- współpraca z lokalnymi instytucjami oraz jednostkami zapewniającymi opiekę dzieciom i młodzieży;
- współpraca z wymiarem sprawiedliwości – sądem rodzinnym i kuratorami sądowymi;

PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	CZAS REALIZACJI
<ul style="list-style-type: none"> • GOPS • UG • PCPR • Placówki oświatowe • GOK, świetlice wiejskie • NGO • Służby prewencyjne • sądy rodzinne, kuratorzy 	<ul style="list-style-type: none"> • budżet Gminy • budżet Powiatu • budżet Państwa • środki zewnętrzne • fundusze UE 	<ul style="list-style-type: none"> • praca ciągła 2016 - 2022

Wspieranie osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym społeczeństwie

- zapobieganie skutkom niepełnosprawności poprzez zapewnienie osobom uprawnionym łatwego dostępu do usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych;
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez rehabilitację dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności;
- podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia oferty wsparcia środowiskowego;
- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych;
- likwidacja barier w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych w komunikowaniu się i dostępie do informacji osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych;
- wspieranie rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności, w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym i dzieckiem wychowywanym przez rodziców niepełnosprawnych;
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i PFRON w celu realizacji gminnych programów osłonowych dla osób niepełnosprawnych;
- zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;
- rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji seniorów, osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych – edukacja kadry pomocy społecznej;
- inspirowanie i tworzenie grup samopomocowych integrujących seniorów oraz osoby niepełnosprawne;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi na rzecz osób starszych, długotrwale chorych oraz niepełnosprawnych;
- propagowanie idei wolontariatu i zatrudniania socjalnego na rzecz osób niepełnosprawnych;
- realizacja projektów ukierunkowanych na edukację seniorów

PARTNERZY

- GOPS
- UG
- PCPR
- PFRON
- Organizacje pozarządowe
- ośrodki zdrowia
- specjalistyczne placówki zdrowotne

ZRÓDŁA FINANSOWANIA

- budżet Gminy
- budżet Powiatu
- budżet Państwa
- środki PFRON
- środki zewnętrzne
- fundusze UE

CZAS REALIZACJI

- praca ciągła
2016 - 2022

Podjęmowanie działań zmierzających do wzrostu poczucia bezpieczeństwa oraz minimalizowania występowania zjawiska przemocy w rodzinie i jej skutków

- dbałość o bezpieczeństwo publiczne i zapobieganie przestępczości
- zapobieganie oraz powstrzymywanie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez pracę z ofiarami i sprawcami przemocy;
- upowszechnianie informacji o problemie przemocy w rodzinie oraz o możliwościach uzyskania pomocy;
- przeciwdziałanie szczyrzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży;
- aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez mediacje;
- realizowanie lokalnych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu pracy nad zachowaniami autodestrukcyjnymi i destrukcyjnymi;
- promowanie sportu i aktywności jako skutecznego sposobu niwelowania napięć i frustracji zarówno wśród dzieci, jak i młodzieży oraz osób dorosłych;
- zapewnienie opieki psychologicznej i pedagogicznej dla członków rodzin doświadczających przemocy;
- współpraca instytucji i organizacji oraz służb prewencyjnych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego;

Współpraca z istniejącymi w powiecie i województwie jednostkami zapewniającymi opiekę i pomoc dla ofiar przemocy i sprawców przemocy;

- systematyczne współdziałanie ośrodka pomocy społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży przeciwdziałającej pojawianiu się patologii;

- współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez administrację rządową – Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Pracy Rodziny i Polityki Społecznej

PARTNERZY

- GOPS
- UG
- Policja
- organizacje pozarządowe
- Zespół Interdyscyplinarny
- placówki oświatowe

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- budżet Gminy
- budżet Powiatu
- budżet Państwa
- środki zewnętrzne
- fundusze UE

CZAS REALIZACJI

- praca ciągła
2016 - 2022

5. WSKAŹNIKI EWALUACJI

Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu ich szans oraz aktywności na otwartym rynku pracy

Cel operacyjny	Wskaźnik	Przewidywany efekt
Opracowanie i realizacja programów służących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	Liczba zrealizowanych programów Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu-projektu Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach programu/projektu	- poprawa sytuacji materialnej - poprawa kondycji psychicznej - możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych lub/i doświadczenia zawodowego - możliwość podjęcia stałego zatrudnienia
Podjęcie współpracy w zakresie upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa i pośrednictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych i stażach	Liczba zawartych porozumień/umów o współpracy - liczba usług pośrednictwa - liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia - liczba godzin szkoleń zawodowych	- możliwość podjęcia stałego zatrudnienia - przekwalifikowanie zawodowe - nabycie umiejętności poszukiwania zatrudnienia
Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie Gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej	- liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu - liczba wykorzystanych narzędzi ekonomii społecznej - liczba powstałych spółdzielni socjalnych - liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową GOPS	- Poprawa sytuacji materialnej - poprawa kondycji psychicznej - możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych i/lub doświadczenia zawodowego - możliwość podjęcia stałego zatrudnienia

Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom. Stworzenie systemu przeciwdziałania uzależnieniom dla osób zagrożonych

Cel operacyjny	Wskaźnik	Przewidywane efekty
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin poprzez pomoc psychologiczną (terapia indywidualna, grupowa, rodzinna) oraz prawną.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych porad - liczba podmiotów udzielających wsparcia - liczba osób korzystających z pomocy - 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa sytuacji osób korzystających z pomocy - poprawa relacji rodzinnych - zwiększenie dostępności do udzielanych form pomocy
Podejmowanie działań profilaktyczno – edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych służących zmianie postaw i zachowań wobec uzależnień. Promowanie zdrowego stylu życia	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrealizowanych działań - liczba podmiotów zaangażowanych w podejmowanie działań 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie uzależnień - wybieranie zdrowego stylu życia
Monitorowanie sieci punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba monitoringów przez przedstawicieli GKRPA - Ilość prowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie dostępności do alkoholu wśród dzieci i młodzieży
Wyrównywanie szans edukacyjno – rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych poprzez wsparcie edukacyjne oraz dofinansowanie zajęć dodatkowych i wyrównawczych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów uczestnicząca w tych zajęciach 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie samooceny poprzez uzyskanie lepszych wyników w nauczaniu – zagospodarowanie czasu wolnego
Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych dla dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych i świetlicach wiejskich w formie spotkań i pogadanek z przedstawicielami służb prewencji oraz zdrowia. Promowanie zdrowego stylu życia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów uczestniczących w spotkaniach, pogadankach - liczba podmiotów prowadzonych ww. działania 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości wśród dzieci i młodzieży

Skuteczne wspieranie rodzin borykających się z trudną sytuacją finansową oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Pomoc rodzinom niewydolnym w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez wsparcie finansowe oraz systematyczną pracę socjalną.	- ilość rodzin objętych pomocą	- poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi - zmniejszenie liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
Organizacja czasu wolnego poprzez planowanie wypoczynku letniego oraz współpracę ze świetlicami wiejskimi w zakresie organizacji zajęć dodatkowych dla dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych	- liczba dzieci korzystających z wypoczynku - ilość dzieci korzystających ze świetlic	- zmniejszenie zagrożeń wynikających z braku opieki w czasie wolnym od nauki - rozwijanie zainteresowań i zdobywanie nowych umiejętności
Wzmocnienie funkcji asystenta rodziny w celu przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej wpieranych rodzin	- liczba zatrudnionych asystentów rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba opracowanych planów pracy z rodziną	- stworzenie środowiska przyjaznego dzieciom i ich rodzicom - poprawa funkcjonowania rodzin biologicznych
Stworzenie systemu działania rodzin wspierających w zakresie walki z niezaradnością ekonomiczną i trudnościami w funkcjach opiekuńczych	- liczba rodzin wspierających - liczba rodzin klientów GOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi	- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie społecznie pożądanego modelu rodziny prowadzący do zmniejszenia trudności w pełnieniu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci oraz młodzieży w rodzinach
Opracowanie systemu i narzędzi do treningu ekonomicznego dla rodzin mających trudności z dysponowaniem posiadanymi środkami finansowymi	- liczba zawartych kontraktów socjalnych - liczba osób biorących udział w treningu ekonomicznym	- zmniejszenie procentowego udziału osób korzystających z pomocy w stosunku do ogółu mieszkańców
Realizacja Programu Wspierania Rodzin w Gminie Bierzwnik oraz stałego jego aktualizacja	- liczba podmiotów realizujących działania w ramach Programu - liczba osób i/lub rodzin korzystających ze wsparcia w ramach realizacji Programu	Wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny w wypełnianiu swoich funkcji poprzez: - kształtowanie prawidłowych wzorów funkcjonowania rodziny; - tworzenie nowych form pomocy rodzinie - aktywizowanie społeczności do harmonijnej współpracy na rzecz rodziny - pomoc w opiece i wychowaniu dzieci

Wspieranie osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym społeczeństwie.

Opis przedsięwzięcia	Wskazniki	Efektywność działań
<p>Wzrost aktywności społecznej osób starszych oraz niepełnosprawnych poprzez tworzenie dziennych placówek, klubów, grup wsparcia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba placówek dziennego wsparcia promująca zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych i niepełnosprawnych - liczba spotkań integracyjno - towarzyskich 	<ul style="list-style-type: none"> - integracja osób starszych i niepełnosprawnych ze społeczeństwem - wyrównywanie poziomu życia seniorów i osób niepełnosprawnych - pobudzanie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych
<p>Wsparcie rodzin w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi w celu pozostawienia ich w środowisku rodzinnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych - liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych - liczba niepełnosprawnych dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie czasu oczekiwania na przyznanie usług opiekuńczych - zmniejszenie liczby osób kierowanych do domów pomocy społecznej - aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo, które opiekują się niepełnosprawnym dzieckiem - wyjście z izolacji i osamotnienia osób nieaktywnych zawodowo, które opiekują się niepełnosprawnym członkiem rodziny
<p>Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i starszych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uczęszczających do ŚDS - liczba korzystający z dofinansowania do: turnusów, rehabilitacji, sportu, kultury, rekreacji i turystyki, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami - wydatki na instrumenty i usługi rynku pracy - jednorazowe środki na podjęcie działalności 	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie opieki, rozwijanie psychofizycznych sprawności uczestników oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych - zapewnienie opieki osobom długotrwale chorym i niepełnosprawnym - zapewnienie poczucia bezpieczeństwa rodzinom osób uczęszczających do ŚDS - Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych - poprawa sytuacji psychofizycznej uczestników

	gospodarczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	turnusów rehabilitacyjnych - likwidacja lub ograniczenie bariery poruszania się – umożliwienie uczestnictwa w aktywności społecznej
Organizacja czasu wolnego oraz planowanie imprez lokalnych o charakterze integracyjnym z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych	- ilość spotkań otwartych mających na celu pobudzenie aktywności organizacji pozarządowych - ilość zorganizowanych form wypoczynku - liczba imprez o charakterze integracyjnym - liczba seniorów i osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach	- zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych oraz seniorów uczestniczących w organizowanych imprezach - stworzenie możliwości włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego - rehabilitacja społeczna
Znoszenie barier architektonicznych na terenie Gminy	- ilość zniesionych barier architektonicznych	- zwiększenie dostępności do instytucji dla osób niepełnosprawnych - usamodzielnienie się osób niepełnosprawnych - podwyższenie samooceny u osób niepełnosprawnych
Upowszechnianie informacji o prawach, możliwościach, a także oferowanych formach pomocy dedykowanych osobom niepełnosprawnym	- ilość upowszechnionych informacji	- zwiększenie świadomości i wiedzy osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych o przysługujących im prawach i możliwościach
Ułatwienie dostępu osobom niepełnosprawnym i długotrwale chorym do usług medycznych, zabiegów rehabilitacyjnych itp.	- ilość osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych korzystających z usług medycznych - liczba zabiegów udzielonych osobom niepełnosprawnym - liczba porad medycznych udzielonych osobom niepełnosprawnych i długotrwale chorującym	- Ustalenie danych osób mających utrudniony dostęp do opieki medycznej; - informowanie osób mających utrudniony dostęp do usług medycznych z informacją dotyczącą uprawnień do korzystania ze świadczeń medycznych

Podjęmowanie działań zmierzających do wzrostu poczucia bezpieczeństwa oraz minimalizowania występowania zjawiska przemocy w rodzinie i jej

Cel operacyjny	Wskaźnik	Przewidywane efekty
Wdrożenie systemu monitoringu obiektów i przestrzeni publicznych o szczególnie wysokim stopniu realnego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i/lub zakłócenia porządku publicznego	<ul style="list-style-type: none"> - liczba środowisk objętych monitorowaniem - liczba patroli Policji - % wykrywalności przestępstw 	<ul style="list-style-type: none"> - spadek przestępczości
Realizacja działań, edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uczestniczących w spotkaniach, pogadankach, konkursach, warsztatach - liczba podmiotów prowadzących ww. działania - liczba podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości mieszkańców
Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz stałego jego aktualizacja	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podmiotów realizujących działania w ramach Programu - liczba spotkań ZI - liczba zrealizowanych, rozpoczętych i zakończonych procedur NK 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie
Współpraca międzyinstytucjonalna prowadząca do zapobiegania i powstrzymywania zjawiska przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uczestniczących w spotkaniach, pogadankach, - liczba podmiotów działających w ramach współpracy - liczba podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - większa skuteczność udzielanej pomocy
Minimalizowanie potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie poprzez zaspokojenie jej potrzeb (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenia rodzinne, świadczenia pracy socjalnej, itp.)	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i formy udzielanej pomocy - liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej
Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uczestniczących w spotkaniach, pogadankach, konkursach, warsztatach - liczba podmiotów prowadzących ww. działania - liczba podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości mieszkańców

6. ŹRÓDŁO I RAMY FINANSOWANIA STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że realizacja ww. założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bierzwnik na lata 2016 – 2022 nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy Rodziny i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi podstawę do opracowywania i wdrażania programów szczegółowych ukierunkowanych na rozwiązywanie konkretnych problemów. W przyszłości, w ramach tych programów, trzeba będzie poszukiwać środków koniecznych na ich realizację.

Na obecnym etapie opracowania dokumentu nie jest możliwe przygotowanie planu wydatków oraz źródeł ich finansowania.

7. MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Monitoring i ewaluacja Strategii służy sprawdzeniu czy planowane działania zostały zrealizowane oraz jaki jest ich wynik oraz uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów.

Zgodnie z art. 110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku. Postępy w realizacji strategii będą na bieżąco monitorowane przez powołany zespół monitorujący na czele którego stanie kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bierzwniku. Zespół powołany zostanie zarządzeniem Wójta Gminy Bierzwnik i na bieżąco dokonywać będzie kontroli realizowanych zadań. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględnienia w strategii. Dlatego wprowadzanie zmian w zapisach strategii jest niezbędne. Monitorowanie

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawowy warunek jej należytego wdrożenia. Z uwagi na to corocznie sporządzany będzie przez zespół raport monitorujący dotyczący realizacji celów oraz kierunków działań. Raport ten sporządzany będzie do końca czerwca za rok poprzedni.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów strategii.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić czy wyznaczone działania zmierzają we właściwym kierunku i przynoszą zamierzone efekty. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych niezbędne będzie podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. przedstawione wcześniej wskaźniki. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców.

Przedstawione wcześniej wskaźniki realizacji poszczególnych celów szczegółowych jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji Strategii nie wyczerpują wszystkich możliwości. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

VI ZAKOŃCZENIE

Strategia jest dokumentem uwzględniającym programy i projekty, które zostały przyjęte do realizacji bądź będą przyjęte w późniejszym terminie.

Ma charakter otwarty, może być ciągle aktualizowana, udoskonalana. Mogą też być modyfikowane kierunki i sposoby realizacji celów. Dodatkowo dokument ma służyć do pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej na realizację ze sfery społecznej.

Jego opracowanie posłużyć ma lepszej, bardziej skutecznej, efektywniejszej realizacji działań na rzecz społeczności lokalnej w Gminie Bierzwnik.

Koordinatorem działań zaplanowanych w dokumencie Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierzwniku, który przez współpracę z różnymi jednostkami i organizacjami działającymi w sferze pomocy społecznej ma doprowadzić do optymalnego działania na rzecz wykluczonych i potrzebujących pomocy.